

**Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia
Wydział Farmaceutyczny
z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej
Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego**

**Raport z oceny efektów kształcenia
w roku akademickim 2015/2016**

KIERUNEK: FARMACJA

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego (zwany dalej Wydziałowym Zespołem) po zapoznaniu się z Uchwałą nr 12/2015 Senatu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 23 lutego 2015 r. w sprawie określenia ogólnych ram instytucjonalnych Systemu Zarządzania Jakością Kształcenia Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego oraz działając w oparciu o Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 5 października 2011 r. Dz. U. Nr 243 poz. 1445 (z późn. zm.) przedkłada Dziekanowi Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego *Raport z oceny efektów kształcenia w roku akademickim 2015/2016* realizowanych na kierunku studiów: **FARMACJA**.

Raport składa się z następujących części:

Wstęp (w tym informacja na temat programu kształcenia oraz informacja o przyjętej metodologii).

Część 1. Statystyki dotyczące przebiegu studiów oraz analiza stopnia realizacji celów kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia (w tym wyniki oceny jakości kształcenia).

Część 2. Analiza ocen zajęć dydaktycznych i warunków studiowania (w tym omówienie wyników hospitacji zajęć).

Część 3. Analiza losów zawodowych absolwentów oraz analiza badania opinii pracodawców.

Część 4. Realizacja zaleceń ubiegłorocznych.

Część 5. Rekomendacje.

Wstęp

Raport z oceny efektów kształcenia obejmuje program kształcenia obowiązujący w roku akademickim 2015/2016. Program kształcenia dla kierunku FARMACJA został opracowany i dostosowany do Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. Dz. U. poz. 631. Senat Uczelni podjął Uchwałę nr 77/2012 w dniu 24 września 2012 r. w sprawie określenia efektów kształcenia dla kierunków studiów prowadzonych w Warszawskim Uniwersytecie Medycznym, w tym na kierunku FARMACJA. Tym samym spełniony został ustawowy warunek kontynuowania kształcenia na kierunku farmacja na Wydziale Farmaceutycznym z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego.

W opracowanym dokumencie przedstawiono statystyki dotyczące przebiegu studiów opracowane na podstawie danych przekazanych przez pracowników Dziekanatu Wydziału Farmaceutycznego. Analiza stopnia realizacji celów kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia opracowania została na podstawie przeglądu kart przedmiotów, analizy pokrycia (tzw. matryc) efektów kształcenia, analizy sumarycznych wskaźników ilościowych. Analiza została uzupełniona o uwagi i propozycje zgłaszane przez Samorząd Studencki lub studentów wchodzących w skład Rad Programowych i Rad Pedagogicznych. W kolejnej części poddano analizie ocenę zajęć dydaktycznych przedstawioną w dokumentach: *Wyniki ogólnouczelnianej studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich* oraz omówiono wyniki hospitacji zajęć dydaktycznych, które przeprowadzono na Wydziale Farmaceutycznym w roku akademickim 2015/2016, w tym dotyczące studium doktoranckiego. Na podstawie dokumentu *Wyniki ogólnouczelnianej studenckiej ankiety oceny warunków studiowania* dokonano także oceny warunków studiowania, z tym, że wyłącznie w odniesieniu do kierunku farmacja. W dalszej części zamieszczono informacje o losach zawodowych absolwentów Wydziału Farmaceutycznego oraz informacje dotyczące badania opinii pracodawców na temat przygotowania zawodowego absolwentów Wydziału Farmaceutycznego. Analizy zostały przygotowane w oparciu o dokumenty przygotowane przez Biuro Karier Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego tj.: *Badanie opinii pracodawców zatrudniających bądź współpracujących z absolwentami Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego* oraz *Wyniki monitoringu losów zawodowych absolwentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego*.

Cześć 1. Statystyki dotyczące przebiegu studiów oraz analiza stopnia realizacji celów kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia.

OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA.

Rok akademicki 2015/2016 rozpoczęło na wszystkich latach studiów 797 studentów (773 realizowało studia stacjonarne, 24 niestacjonarne). Zwraca uwagę wyjątkowo mała liczba studentów na III oraz IV roku (odpowiednio: 102 i 104 osoby). Liczba studentów rozpoczynających rok II była największa (168 osób). Szczegółowe dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 1. Dane dotyczące liczby studentów rozpoczynających poszczególne lata studiów.

Kierunek farmacja	Liczba studentów rozpoczynających rok akademicki 2015/2016		
	studia stacjonarne	studia niestacjonarne	Łącznie
I rok	141	3	144
II rok	156	12	168
III rok	100	2	102
IV rok	101	3	104
V rok	138	4	142
VI rok	137	0	137
Łącznie	773	24	797

W podsumowaniu należy stwierdzić, że dane liczbowe przedstawione dla poszczególnych lat studiów dla kierunku FARMACJA nie odbiegają znacząco od danych z ubiegłego roku akademickiego.

Analiza stopnia realizacji celów kształcenia i weryfikacji efektów kształcenia obejmuje: analizę zgodności efektów kształcenia ze standardami nauczania opisanymi w odpowiednich aktach prawnych, analizę stosowanych sposobów i form weryfikacji efektów kształcenia, analiza wyników nauczania, analizę osiągnięć studentów, ocenę jakości prac dyplomowych i analizę wyników egzaminów dyplomowych, ocenę jakości praktyk wakacyjnych i praktyki zawodowej, omówienie zmian w programie nauczania na fakultatywnych blokach programowych, analizę poprawności przypisania punktów ECTS do modułów kształcenia lub przedmiotów.

Program kształcenia na kierunku FARMACJA jest realizowany w oparciu o kierunkowe efekty kształcenia zgodne z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. Dz. U. poz. 631, które tworzą pięć modułów: biomedyczne i humanistyczne podstawy farmacji oraz fizykochemiczne podstawy farmacji należą do podstawowych treści nauczania, zaś analiza,

synteza i technologia leków, biofarmacja i skutki działania leków oraz praktyka farmaceutyczna stanowią treści kierunkowe. Studia na kierunku FARMACJA realizowane są jako jednolite studia magisterskie, trwające 5 lat plus półroczna praktyka zawodowa. Studia odbywają się w formie stacjonarnej i niestacjonarnej. Część efektów kształcenia jest realizowana w ramach pięciu dodatkowych przedmiotów, którymi są: patobiochemia, metabolizm leków, farmakogenomika, identyfikacja związków organicznych, higiena i epidemiologia. Ponadto na kierunku FARMACJA istnieje pięć fakultatywnych bloków programowych: Farmacja Analityczna, Farmacja Kliniczna, Farmacja Przemysłowa i Biotechnologia Farmaceutyczna, Kosmetologia Farmaceutyczna z Elementami Medycyny Estetycznej oraz Toksykologia Farmaceutyczna i Środowiskowa oraz indywidualny tok studiów: Projektowanie Leków. Fakultatywne bloki programowe realizują efekty kształcenia dodatkowe lub znacząco zmienione względem właściwego Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

ANALIZA STOPNIA REALIZACJI CELÓW KSZTAŁCENIA.

Analiza zgodności efektów kształcenia ze standardami nauczania opisanymi w odpowiednich aktach prawnych w raportowanym okresie nie była prowadzona z uwagi na brak istotnych zmian w programach kształcenia w stosunku do roku akademickiego 2014/15, w którym taka analiza była przeprowadzona. Jednocześnie Wydziałowy Zespół ponownie zwraca uwagę, iż zgodnie z Zarządzeniem nr 91/2014 Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 22 grudnia 2014 r., wprowadzona została *Procedura opracowywania i okresowego przeglądu programów kształcenia*. Dokument ten jasno określa odpowiedzialność i kompetencje w zakresie opracowywania i okresowego przeglądu programów kształcenia. Zgodnie z §3 p. 3 tego dokumentu Rady Programowe opracowują nowe programy kształcenia i dokonują corocznego przeglądu i oceny obowiązujących programów kształcenia, zaś zgodnie z §3 p. 8 Rady Pedagogiczne dokonują corocznej analizy wyników kształcenia studentów w tym pod kątem osiągnięcia założonych efektów kształcenia oraz adekwatności określonych w programie zasad oceniania studentów. Powyższe dane stanowią istotne źródło wiedzy dla Wydziałowego Zespołu w przygotowaniu stosownych rekomendacji dla Dziekana. Ponadto Wydziałowy Zespół rekomenduje Panu Dziekanowi zobligowanie Rad Programowych do podjęcia prac nad analizą efektywności wykorzystania czasu podczas zajęć dydaktycznych.

Należy docenić dotychczasową pracę Rad Programowych, które w raportowanym okresie zajmowały się wieloma zagadnieniami. Rada Programowa Fakultatywne Bloki Programowe (FBP) powołała zespół złożony z przedstawicieli każdego z bloków, który w porozumieniu z Wydziałowym Zespołem ds. Jakości Kształcenia ma przygotować dokumenty dotyczące

ujednolicenia sylabusów i dodatkowych efektów kształcenia realizowanych w ramach tych bloków (protokół z posiedzenia Rady Programowej kierunku Farmacja: Fakultatywne Bloki Programowe z dnia 23.02.2016). Rada uznała, że bloki zaliczane będą dopiero na koniec 9 semestru i przyjęła kryteria zaliczania poszczególnych modułów przy zachowaniu zasady: 40% punktów, a liczba punktów = liczbie godzin modułu. Na koniec 9 semestru student powinien mieć zaliczenie pisemne obejmujące całość wiedzy i umiejętności zdobytych po 3 semestrach pracy (protokół z posiedzenia Rady Programowej kierunku FARMACJA: Fakultatywne Bloki Programowe z dnia 23.02.2016). Rada programowa Analiza, Synteza i Technologia Leków poparła wniosek prof. Macieja Małeckiego w sprawie przeniesienia 15h ćwiczeń z przedmiotu Technologia Postaci Leku III (TPL III, rok V) na Technologia Postaci Leku II (TPL II, rok IV) (protokół Rady Programowej Analiza, Synteza i Technologia Leków z posiedzenia w dniu 23.03.2016). Rada programowa Fizykochemiczne Podstawy Farmacji dyskutowała propozycje dotyczące standardów nauczania dotyczących kierunku FARMACJA. Stwierdzono, że proponowana redukcja (o 60h) zajęć z Fizykochemicznych Podstaw Farmacji jest nieuzasadniona i zagraża realizacji podstaw programowych (protokół z posiedzenia Rady Programowej Fizykochemiczne Podstawy Farmacji z dnia 09.06.2016). Zgłoszono propozycję organizacji przez Wydział Farmaceutyczny kursów przygotowawczych dla nowo przyjętych studentów w zakresie matematyki, chemii i fizyki. Zaproponowano również możliwość zaliczenia przedmiotu Wychowanie Fizyczne na podstawie działalności w klubach i sekcjach sportowych (protokół z posiedzenia Rady Programowej Fizykochemiczne Podstawy Farmacji z dnia 09.06.2016). Podczas posiedzenia Rady Programowej Biomedyczne i Humanistyczne Podstawy Farmacji omawiano treści efektów kształcenia, zaproponowano zmianę nazwy „układ rozrodczy” na „układ płciowy”, zasygnalizowano również potrzebę stworzenia oddzielnego punktu dotyczącego leku roślinnego i zwrócono uwagę na znikomą ilość informacji (pozytywnych i negatywnych stron ich stosowania) na temat suplementów diety (protokół z posiedzenia Rady Programowej Biomedyczne i Humanistyczne Podstawy Farmacji z dnia 15.06.2016). Przedstawiciel Samorządu Studentów, zaproponował umiejscowienie zielnika w efektach kształcenia, z uwagi na fakt niejednorodności w zakresie wykonywania zielnika wśród Wydziałów Farmaceutycznych w Polsce (protokół z posiedzenia Rady Programowej Biomedyczne i Humanistyczne Podstawy Farmacji z dnia 15.06.2016). Zaproponowano też zmiany w standardach kształcenia: „zna zasady postępowania farmakoterapeutycznego i stosowania leków, wyrobów medycznych oraz środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego w procesie terapeutycznym”.

Rady Pedagogiczne zajmowały się również aspektami związanymi z realizacją celów kształcenia i ich weryfikacją, m.in. studenci III roku wnioskowali o ujednolicenie kryteriów oceny z Farmakognozji pomiędzy grupami (różne oceny za tę samą odpowiedź w różnych grupach). Pytania

z tego przedmiotu na kolokwiah zdaniem studentów powinny być bardziej precyzyjne, a wymagana odpowiedź krótsza (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, III roku z dnia 23.06.2016). Zdaniem studentów, egzamin z Chemii Leków nie weryfikuje ich wiedzy z przedmiotu. Na egzaminie jest zbyt dużo pytań dotyczących farmakologii, a powinno być więcej pytań dotyczących wzorów, charakteru chemicznego, mechanizmów działania, a zdecydowanie mniej metod oznaczania (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, III roku z dnia 23.06.2016). Studenci zwrócili uwagę na konieczność modyfikacji części wykładów z Patobiochemii, na których powtarzana jest wiedza z immunologii i fizjologii. Zaś na wykładach z Biologii Molekularnej prezentowany materiał powtarzany jest z wykładów z Patobiochemii (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku Farmacja, III roku z dnia 23.06.2016). Studenci wnioskowali o rozszerzenie przedmiotu Immunologia o zajęcia praktyczne (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, III rok z dnia 23.06.2016).

Studenci wnioskowali o przestrzeganie przez prowadzących zajęcia Regulaminu Studiów WUM w kwestii udostępniania konspektów prezentacji zajęć lub innych materiałów dydaktycznych w formie elektronicznej (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku Farmacja, IV roku z dnia 18.02.2016). W opinii studentów program ćwiczeń prowadzonych przez Zakład Bioanalizy i Analizy Leków jest przeładowany, dlatego zasugerowali oni znaczne zmniejszenie zagadnień na nich poruszanych (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, IV roku z dnia 18.02.2016). Studenci wnioskowali także o zwiększenie wymiaru godzin, z rozłożeniem ich z 2 na 3 semestry z przedmiotu Farmakodynamika. Ich zdaniem zdobyta przez nich wiedza rozłożona w dłuższym czasie lepiej by była przyswojona (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, IV roku z dnia 18.02.2016). Studenci V roku zwrócili uwagę na konieczność modyfikacji kolejności nauczania poszczególnych przedmiotów. Zasugerowali przeniesienie Farmakoekonomiki na I semestr IV roku, Biofarmację zaś na II semestr IV roku. Zasugerowali również, że zajęcia z Farmacji Przemysłowej powinny odbywać się jako pierwsze przed zajęciami z Syntezy (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, V roku z dnia 14.12.2015). W celu zwiększenia frekwencji na wykładach, studenci zaproponowali premiowanie obecności dodatkowymi punktami przy zaliczaniu przedmiotu (protokół z posiedzenia Rady Pedagogicznej na kierunku FARMACJA, III roku z dnia 04.02.2016).

Zawarte w protokołach Rad Programowych i Rad Pedagogicznych treści są już przedmiotem dyskusji na zebraniach Wydziałowego Zespołu.

W poprzednim okresie raportowania uległy zmianie treści programowe dotyczące fakultatywnych bloków programowych. Tok nauczania i treści programowe każdego z fakultatywnych bloków programowych są opisane w przewodniku dydaktycznym. Jednakże część

treści programowych dotyczy kierunkowych efektów kształcenia nieopisanych deskryptorami zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. Dz.U. poz. 631. Zgodnie z wymogami obowiązujących aktów prawnych nieopisane w w/w *Rozporządzeniu* kierunkowe efekty kształcenia muszą być zatwierdzone przez Senat Uczelni. W związku z tym, Wydziałowy Zespół podtrzymuje rekomendację dotyczącą opracowania kierunkowych efektów kształcenia dla fakultatywnych bloków programowych z uwzględnieniem wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji i skierowanie ich do Senatu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w celu formalnego zatwierdzenia.

ANALIZA STOSOWANYCH SPOSOBÓW I FORM WERYFIKACJI EFEKTÓW KSZTAŁCENIA.

Zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Farmaceutycznego z dnia 11 kwietnia 2012 r., weryfikacja efektów kształcenia z obszaru wiedzy powinna być przeprowadzona w formie pisemnej. Analiza treści kart przedmiotów oraz treści zawartych w przewodnikach dydaktycznych pozwala stwierdzić, że w większości przypadków formy weryfikacji efektów kształcenia są adekwatne i są opisane poprawnie. Ponadto należy zwrócić uwagę, że w roku akademickim 2015/2016 obowiązywała już *Procedura oceniania studentów* wprowadzona na mocy Zarządzenia nr 93/2014 Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 22 grudnia 2014 r. określająca m. in.: wymagania dotyczące przedmiotów kończących się egzaminem, wytyczne do przeprowadzania egzaminów pisemnych, wytyczne do przeprowadzania egzaminów elektronicznych, wytyczne do przeprowadzania egzaminów ustnych, wymagania dotyczące zaliczeń końcowych z przedmiotów, które nie kończą się egzaminem oraz opisująca metody weryfikacji stosowanych zasad oceniania studentów. Wobec braku informacji o naruszeniach można stwierdzić, że wymagania procedury były respektowane.

ANALIZA WYNIKÓW NAUCZANIA.

Analiza przeprowadzona jest w oparciu o dane statystyczne przekazane przez pracowników Dziekanatu Wydziału Farmaceutycznego i określa stosunek liczby studentów kończących każdy rok studiów do liczby studentów rozpoczynających rok, terminowość zaliczania przedmiotów oraz liczbę osób skreślonych z listy studentów na każdym roku studiów.

Rok akademicki 2015/2016 ukończyło 737 studentów z łącznej liczby 797 studentów (stanowi to 92,5%). Stosunkowo liczna grupa nie ukończyła I i II roku studiów (odpowiednio: 22 i 24 studentów). Szczegółowe dane zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Dane dotyczące liczby studentów kończących poszczególne lata studiów.

Kierunek FARMACJA	Liczba studentów rozpoczynających rok 2015/2016	Liczba studentów kończących rok 2015/2016
I rok	144	122 (w tym 121 stacjonarni+1 niestacjonarny)
II rok	168	144 (w tym 138 stacjonarni+6 niestacjonarni)
III rok	102	95 (w tym 93 stacjonarni+2 niestacjonarni)
IV rok	104	103 (w tym 100 stacjonarni+3 niestacjonarni)
V rok	142	138 (w tym 134 stacjonarni+4 niestacjonarni)
VI rok	137	135 (liczba absolwentów)
Łącznie	797	737

TERMINOWOŚĆ.

W roku akademickim 2015/2016 terminowość zaliczania przedmiotów znacząco wzrastała na kolejnych latach studiów. Podobny trend obserwowany był w ubiegłym okresie raportowania. Szczegółowe dane zawiera Tabela 3.

Tabela 3. Terminowość zaliczania wybranych przedmiotów istotnych w toku studiów na kierunku FARMACJA w kolejnych latach studiów.

TERMINOWOŚĆ ZALICZANIA PRZEDMIOTÓW					
Kierunek FARMACJA	Przedmiot	Termin I	Termin II	Termin – Egzamin Komisyjny	Liczba studentów promowanych na następny rok
I rok	Anatomia	59	63	0	122
	Biologia z genetyką	120	1	1	
	Botanika farmaceutyczna	67	45	10	
	Chemia ogólna i nieorganiczna	83	27	12	
	Łącznie	329	136	23	

Raport oceny efektów kształcenia w roku akademickim 2015/2016

II rok	Chemia analityczna	88	40	16	144
	Chemia fizyczna	91	48	5	
	Chemia organiczna	83	47	14	
	Fizjologia	125	16	3	
	Patofizjologia	138	5	1	
Łącznie		525	156	39	
III rok	Biochemia	91	4	0	95
	Chemia leków	62	27	6	
	Farmakognozja	93	2	0	
	Immunologia	89	5	1	
	Mikrobiologia	60	33	2	
Łącznie		395	71	9	
IV rok	Bromatologia	85	18	0	103
	Farmakologia z farmakodynamiką	88	15	0	
	Synteza i technologia środków leczniczych	98	0	0	
	Toksykologia	103	0	0	
Łącznie		374	33	0	
V rok	Opieka farmaceutyczna	133	5	0	138
	Technologia postaci leku				
	III	136	2	0	
Łącznie		243	29	0	

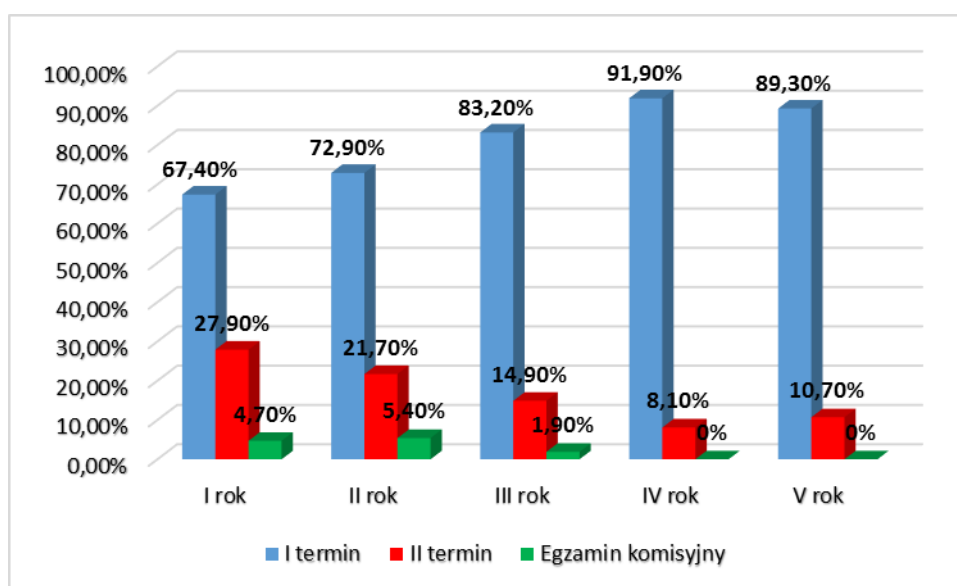
Na uwagę zasługuje fakt, że największy odsetek studentów nie zdających egzaminu w pierwszym terminie zanotowano na drugim oraz na pierwszym roku studiów, a więc wówczas, gdy nauczane są podstawowe treści programowe. Przyczyną takiego zjawiska może być niewystarczająca wiedza wyniesiona ze szkoły średniej, a także trudności w przystosowaniu się do odrębnej formy nauczania i studiowania jaka przyjęta jest na uczelni. Porównując wartości liczbowe studentów zaliczających przedmiot w pierwszym oraz drugim terminie zarówno na I jak i II roku można stwierdzić, że stopień przygotowania studentów jest niezależny od rodzaju przedmiotu i modułu, gdyż np.: anatomię lub botanikę farmaceutyczną zaliczyło odpowiednio w I i II terminie 58/63 i 67/45 osób (oba przedmioty nauczane są w module Biomedyczne i Humanistyczne Podstawy Farmacji), zaś chemię organiczną lub chemię analityczną zaliczyło odpowiednio w I i II terminie 83/47 i 88/40 osób (oba przedmioty nauczane są w module Fizykochemiczne Podstawy Farmacji).

W poniższej tabeli zawarte są dane dotyczące zaliczania wszystkich przedmiotów w pierwszym terminie w roku akademickim 2015/2016.

Tabela 4. Zaliczanie wszystkich przedmiotów w pierwszym terminie w roku akademickim 2015/2016

Zaliczanie wszystkich przedmiotów w pierwszym terminie w roku akademickim 2015/2016			
Kierunek FARMACJA	liczba studentów	liczba studentów promowanych	% studentów zdających w I terminie
I rok	32	122	26,2
II rok	40	144	27,8
III rok	39	95	41,1
IV rok	62	103	60,2
V rok	131	138	94,9

Terminowość zaliczania przedmiotów przez studentów (wyrażona w procentach) na każdym roku przedstawia Ryc.1.

Ryc. 1. Terminowość zaliczania przedmiotów (wyrażona w %) w roku akademickim 2015/2016 na kolejnych latach studiów.

STUDENCI POWTARZAJĄCY ROK.

W roku akademickim 2015/2016 rok powtarzało łącznie 28 studentów, w tym 16 (12 studiów stacjonarnych, a 4 studiów niestacjonarnych) powtarzało rok II z powodu chemii organicznej lub chemii analitycznej, a 6 rok III z powodu urlopu.

STUDENCI SKREŚLENI Z LISTY STUDENTÓW.

W roku akademickim 2015/2016 skreślono z listy studentów 32 osoby, co stanowi 4% wszystkich studiujących (z 797 studentów przyjętych). 22 studentów zostało skreślonych z I roku studiów, a 8 z II roku studiów. Dane liczbowe dla poszczególnych lat studiów przedstawia Tabela 5.

Tabela 5. Szczegółowe dane dotyczące liczby studentów promowanych i powtarzających poszczególne lata studiów oraz studentów skreślonych z listy słuchaczy.

	Liczba studentów promowanych	Liczba powtarzających studentów	Liczba studentów skreślonych z listy studentów
I rok	122	0	22
II rok	144	16	8
III rok	95	6	1
IV rok	103	1	0
V rok	138	3	1
VI rok	135	2	0
Łącznie	737	28	32

Podobnie jak w ubiegłorocznym *Raporcie* na uwagę zasługuje znaczna liczba studentów powtarzających II rok studiów (16 osób) oraz duża liczba studentów skreślonych po I i II roku studiów (razem 30 osób). Opisana sytuacja budzi niepokój i była przedmiotem troski Wydziałowego Zespołu w ubiegłym roku.

ANALIZA OSIĄGNIĘĆ STUDENTÓW.

W analizie osiągnięć studentów uwzględniono stypendia oraz nagrody J.M. Rektora dla najlepszych studentów, stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz Mini-granty studenckie.

Stypendia J.M. Rektora dla najlepszych studentów w roku akademickim 2015/2016 zostały przyznane 11 studentom. Jeden absolwent kierunku FARMACJA otrzymał Nagrodę J.M. Rektora.

W roku akademickim 2015/2016 stypendia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego nie zostały przyznane. Jednocześnie w raportowanym okresie przyznano 16 mini-grantów studenckich. Podobnie jak w ubiegłym roku akademickim otrzymali je studenci kierunku FARMACJA.

W obu przypadkach obserwuje się spadek liczby studentów otrzymujących stypendia, nagrody i mini-granty w stosunku do poprzedniego okresu raportowania.

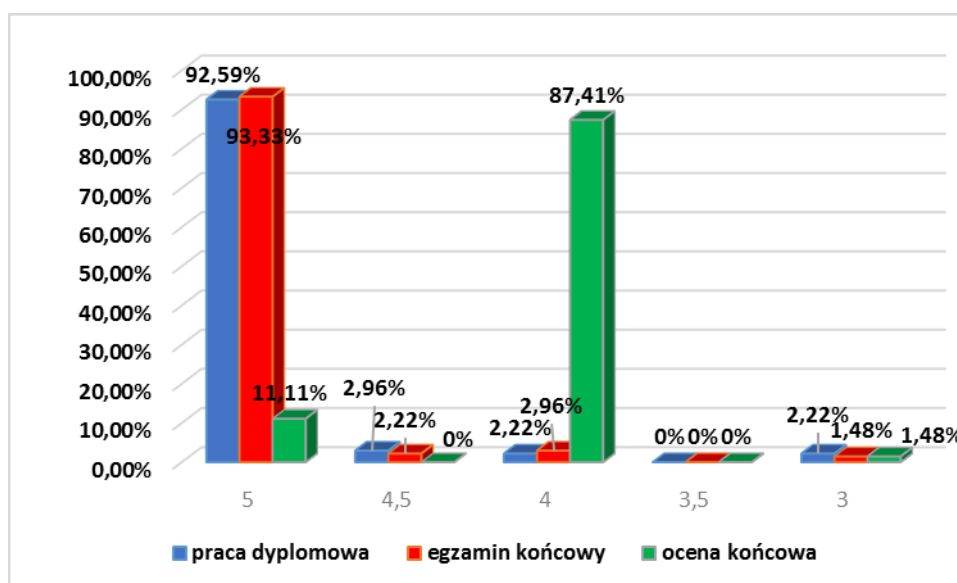
OCENA JAKOŚCI PRAC DYPLOMOWYCH I ANALIZA WYNIKÓW EGZAMINÓW DYPLOMOWYCH.

Prace dyplomowe są realizowane w poszczególnych jednostkach Wydziału. Wszystkie prace dyplomowe realizowane na kierunku FARMACJA podlegają ocenie programu antyplagiatowego zgodnie z Zarządzeniem nr 11/2009 Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 5 lutego 2009 r. w sprawie zasad składania, poddawania procedurze antyplagiatowej i archiwizowania prac dyplomowych (licencjackich i magisterskich). Niezbędne dokumenty są dostępne na stronie internetowej Dziekanatu Wydziału Farmaceutycznego. Każda praca dyplomowa jest oceniana przez Opiekuna naukowego (Promotora) i Recenzenta. Egzamin dyplomowy odbywa się w sesji letniej w wyznaczonych terminach. Egzamin dyplomowy odbywa się w obecności Dziekana lub Prodziekana.

W roku akademickim 2015/2016 studenci farmacji otrzymali najwięcej ocen bardzo dobrych z pracy dyplomowej i egzaminu końcowego (odpowiednio: 125 i 126 studentów). W tej grupie było 15 studentów, którzy otrzymali ocenę bardzo dobrą zarówno z pracy dyplomowej, egzaminu końcowego i na zakończenie studiów. Szczegółowe dane zestawiono w Tabeli 6 oraz Ryc. 2.

Tabela 6. Oceny prac dyplomowych, egzaminów końcowych i ocena końcowa.

Ocena	Praca dyplomowa	Egzamin końcowy	Ocena końcowa
5	125	126	15
4,5	4	3	0
4	3	4	118
3,5	0	0	0
3	3	2	2

Ryc. 2. Procentowy udział ocen w roku akademickim 2015/2016, z podziałem na pracę dyplomową, egzamin końcowy i ocenę końcową studentów kończących VI rok.

Oceny pracy dyplomowej jak i egzaminu końcowego nie odbiegają znacząco od ocen uzyskanych w ubiegłym roku akademickim.

OCENA JAKOŚCI PRAKTYK WAKACYJNYCH I PRAKTYKI ZAWODOWEJ.

Praktyki wakacyjne oraz praktyka zawodowa odbywają się pod ścisłym nadzorem opiekuna praktyk. Praktyka zawodowa jest realizowana zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 16 lutego 2009 r. Dz.U. Nr 31, poz. 215. Szczegółowa ocena dokonana została w Części 3 *Raportu*.

ANALIZA POPRAWNOŚCI PRZYPISANIA PUNKTÓW ECTS DO MODUŁÓW KSZTAŁCENIA LUB PRZEDMIOTÓW.

Wydziałowy Zespół dokonał analizy poprawności przypisania punktów ECTS do przedmiotów jak i ocenił zgodność sumarycznych punktów ECTS w modułach z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. Dz. U. poz. 631. Wydziałowy Zespół stwierdza, że w zdecydowanej większości przypadków punkty ECTS zostały prawidłowo przypisane do przedmiotów. Ponadto spełniony jest wymóg realizacji minimum 330 punktów ECTS w toku studiów na kierunku FARMACJA.

Bilans sumarycznych godzin i odpowiadających im punktów ECTS dla modułów grupy treści podstawowych oraz kierunkowych przekracza nieznacznie odpowiednie minima zawarte w Rozporządzeniu Nauki Ministra i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. Dz.U. poz. 631, jest to jednak w pełni dopuszczalne.

Część 2. Analiza ocen zajęć dydaktycznych i warunków studiowania (w tym omówienie wyników hospitacji zajęć).

Analiza ocen zajęć dydaktycznych i warunków studiowania obejmuje:

- a) analizę ocen zajęć dydaktycznych,
- b) omówienie wyników hospitacji zajęć dydaktycznych,
- c) ocenę warunków studiowania.

ANALIZA OCEN ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH.

Analiza została dokonana w oparciu o *Wyniki studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich dla Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego* przygotowanej na podstawie *Raportu dotyczącego wyników ogólnouczelnianej studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich w roku akademicki 2015/2016*. Przedstawione poniżej wyniki dotyczące Wydziału Farmaceutycznego są omówione w

kontekście innych Wydziałów i całej Uczelni. Etap zbierania danych empirycznych obejmował okres od 25 stycznia do 4 października 2016 roku.

W roku akademickim 2015/2016 nastąpił wzrost liczby uczestników badania, w którym wzięło udział 5354 studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego, co stanowi blisko 58% wszystkich uprawnionych. Ankiety wypełniło w roku 2014/15 53% studentów, 2013/2014 57%, 2012/2013 64%, 55% w roku 2011/2012 i jedynie 5% w roku 2010/2011.

W ankiecie wzięło udział 69% studentów I Wydziału Lekarskiego (skrót: I WL), największy odsetek na WUM, natomiast na Wydziale Farmaceutycznym (skrót: WF) ankiety wypełniło 57% studentów (56% FARMACJA i 58% ANALITYKA MEDYCZNA).

Średnia ocena zajęć dydaktycznych realizowanych na WUM wyniosła 4,0 (w skali 1-5).

W ankiecie 2015/2016 oceniono pracę 2731 osób prowadzących zajęcia ze studentami WUM, w tym 1943 nauczycielom akademickim WUM, oraz 637 przedmiotów. W skali Uczelni respondenci wystawili zajęciom 67087 opinii, a prowadzącym zajęcia 79096.

Najwyższą, w skali Uczelni, średnią ocen (z dziewięciu pytań ankietowych odnoszących się do poszczególnych aspektów pracy dydaktycznej) uzyskała kadra Wydziału Lekarsko-Dentystycznego (skrót: WLD) – średnia 4.39 (średnia WUM 4.33), podobnie jak w przypadku 10 pytania ankietowego (jak ogólnie ocenilibyś/abyś danego nauczyciela w pięciopunktowej skali?) - nauczyciele WLD – średnia 4,34 (WUM-4.29). W ubiegłym roku to kadra Wydziału Farmaceutycznego uzyskała najwyższe noty, a w bieżącym uplasowała się na ostatnim miejscu, razem z Wydziałem Nauki o Zdrowiu (skrót: WNoZ). Należy podkreślić, że oceny wszystkich Wydziałów są do siebie zbliżone, jednak niepokoi fakt, że WF nie utrzymał poziomu ubiegłorocznych ocen – otrzymał oceny niższe.

Podobnie jak w ubiegłych latach, najwyżej oceniono przygotowanie nauczycieli do zajęć. Najniżej oceniono umiejętność zainteresowania studentów tematyką zajęć oraz zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach.

Zdecydowana większość uczestników badania jest zdania, że zajęcia, w których brali udział poszerzyły ich wiedzę (średnio – 76% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”). Ze stwierdzeniem tym najczęściej zgadzali się studenci Wydziału Lekarsko-Dentystycznego (80% pozytywnych odpowiedzi, WF 78%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 4,01 (w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena najniższa, 5 najwyższa). Najwyższą ocenę przyznali studenci WLD - średnia 4,14, a najniższą studenci WNoZ (3,97), a studenci WF 4,03 (w poprzedniej edycji 4,14).

Na pytanie: *Czy zajęcia, w których brali udział pozwoliły im rozwinąć, bądź zdobyć nowe umiejętności?* Studenci w skali Uczelni w 66% oddali odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”, a

na Wydziale Farmaceutycznym oddali 69% takich odpowiedzi (w poprzedniej edycji ankiety 71%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 3,79 (3,76). Najwyższą ocenę przyznali studenci WLD – 3,97, Wydziału Farmaceutycznego – 3,83 – spadek w porównaniu 3,91 z poprzedniej edycji ankiety, a najniższą studenci I Wydziału Lekarskiego (3,66).

Na kolejne pytanie: *Czy warunki zaliczenia przedmiotu zostały jasno określone na początku zajęć i były stosowane* – w skali WUM uzyskano 84% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak” natomiast na Wydziale Farmaceutycznym 86% (w poprzedniej edycji 87%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 4,27 (4,24 2014/15) – na Wydziale Farmaceutycznym 4,30 (w poprzedniej edycji ankiety 4,34).

Zdaniem większości uczestników badania założony w sylabusie program zajęć został zrealizowany - 78% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”. Odsetek studentów zgadzających się z tą opinią był najwyższy (84%) na WLD, na Wydziale Farmaceutycznym wyniósł 81% (82% w poprzedniej edycji), a najniższy na Wydziale Nauki o Zdrowiu (74%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 4,12 (4,08 w poprzedniej edycji). Najwyższą ocenę – średnia 4,27 - przyznali studenci WLD, a najniższą Wydziału Nauki o Zdrowiu (4,07). Studenci WF ocenili ten aspekt na 4,20 (w poprzedniej edycji 4,23).

Z opinią, że znajomość literatury obowiązkowej wystarczyła do zaliczenia przedmiotu zgodziło się w skali Uczelni 74% ankietowanych (odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”), a na Wydziale Farmaceutycznym odsetek ten wyniósł 69% (poprzednia edycja - 73%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 4,04. Ocena studentów naszego Wydziału wynosi 3,92, to kolejny spadek w porównaniu do wyników (4,00) uzyskanych w poprzedniej edycji ankiety.

Jedynie 63% (jednak to nieco wyższy odsetek w porównaniu z wynikiem uzyskanym w poprzedniej edycji ankiety - 62%) badanych odpowiedziało, że literatura obowiązkowa jest dostępna w uczelnianej bibliotece i/lub czytelni. Wśród opinii studentów naszego Wydziału odsetek pozytywnych odpowiedzi wyniósł 63% (66% 2014/15). W skali całej Uczelni, dostępność literatury obowiązkowej w bibliotece/czytelni oceniona została na 3,85 w porównaniu z 3,84 (3,89 2014/14) przyznaną przez studentów Wydziału Farmaceutycznego. II WL i WNoZ przyznały najwyższe oceny – odpowiednio 3,90 i 3,86.

Większość ankietowanych uznała, że udostępnione im materiały dydaktyczne (w formie drukowanej lub elektronicznej) były wartościowe (76% odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”). Udostępnione materiały trzeci raz z rzędu najwyżej ocenili studenci Wydziału Farmaceutycznego (81% odpowiedzi pozytywnych – 82% w poprzedniej edycji), najniżej studenci I Wydziału Lekarskiego (73% odpowiedzi pozytywnych). W skali całej Uczelni, ocena jakości materiałów dydaktycznych udostępnianych studentom wynosi 4,08, natomiast w przypadku studentów Wydziału

Farmaceutycznego wynosi ona 4,17 (poprzednia edycja 4,21) - najniższą przyznali studenci I Wydziału Lekarskiego (4,01).

Opinię, że zajęcia, w których brali udział były istotnym elementem ich studiów (odpowiedzi „zdecydowanie tak” lub „tak”) podzieliło w skali Uczelni 70% badanych, natomiast na Wydziale Farmaceutycznym 64% (poprzednia edycja-68%). Średnia ocena tego aspektu ocenianych zajęć dla całej Uczelni wynosi 3,87 (3,83 2014/15), a na Wydziale Farmaceutycznym 3,71 (poprzednia edycja ankiety-3,82). W przypadku WF to znaczny spadek w porównaniu z wynikami poprzedniej edycji ankiety.

Kwestię zbędnych powtórzeń treści podczas realizacji zajęć w skali całego WUM zgłosiło 4% uczestników badania – na Wydziale Farmaceutycznym 5% (6% w poprzedniej edycji), najwięcej na Uczelni i to trzeci rok z rzędu. Najmniej zastrzeżeń mieli studenci WLD – 2%.

Studenci, którzy wzięli udział w badaniu w zdecydowanej większości (96%) potwierdzili, że podczas ocenianych zajęć praktycznych (w tym zajęć klinicznych i laboratoryjnych) stosowano odpowiednie środki ochrony – na Wydziale Farmaceutycznym pozytywne opinie stanowiły 95%.

Dostępność pomocy dydaktycznych najwyżej trzeci raz z rzędu ocenili studenci Wydziału Farmaceutycznego 95% (w poprzedniej edycji 96%), a najniżej studenci I Wydziału Lekarskiego (84%). Średnia Uczelni – 90%.

Średnia ocena nauczycieli akademickich Uczelni wyniosła 4,33 (4,30 w poprzedniej edycji) - wyliczona na podstawie dziewięciu pytań ankietowych odnoszących się do poszczególnych aspektów pracy dydaktycznej. Natomiast, biorąc pod uwagę odpowiedzi studentów na ostatnie, 10 pytanie ankietowe (jak ogólnie oceniłbyś/abyś danego nauczyciela w pięciopunktowej skali?), nauczyciele WUM uzyskali nieco niższą ocenę 4,29 (w poprzedniej edycji 4,24). Z zestawienia wynika, że studenci WUM stosunkowo najwyżej oceniają u nauczycieli ich przygotowanie do zajęć oraz szacunek z jakim się odnoszą do studentów, najniżej zaś umiejętność zainteresowania studentów tematyką prowadzonych zajęć, zachęcania ich do aktywnego w nich udziału oraz możliwość polecenia zajęć z danym nauczycielem innym studentom.

Wśród pięciu najwyżej oraz najniżej ocenionych w skali Uczelni jednostek nie ma należących do Wydziału Farmaceutycznego.

Na Wydziale Farmaceutycznym najwyżej oceniono pracę nauczycieli zatrudnionych w następujących jednostkach:

- Zakład Farmacji Stosowanej: średnia ocena z pytania 10 = 4,69
- Zakład Badania Środowiska: średnia ocena z pytania 10 = 4,66
- Zakład Biologii Farmaceutycznej i Biotechnologii Roślin Leczniczych: średnia ocena z pytania 10 = 4,59

Najlepszymi nauczycielami akademickimi (średnia uzyskana z minimum 50 ankiet) na Wydziale Farmaceutycznym są:

- dr Grzegorz Witkowski, Zakład Fizjologii i Patofizjologii Człowieka – drugi rok z rzędu: ocena ogólna 4,94 (wyliczona na podstawie ocen zawartych w 165 kwestionariuszach – w poprzedniej edycji ocena 4,97 z 92 kwestionariuszy)
- dr Magdalena Makarewicz-Wujec, Zakład Farmacji Klinicznej i Opieki Farmaceutycznej, ocena ogólna 4,87 (wyliczona na podstawie ocen zawartych w 61 kwestionariuszach)
- dr Łukasz Szeleszczuk, Zakład Chemii Fizycznej, ocena ogólna 4,84 (wyliczona na podstawie ocen zawartych w 73 kwestionariuszach)

Średnia ocena z 9 pytań ankietowych uzyskana przez WF jest najniższa w całej Uczelni. Średnia, ogólna ocena kadry WF (z pytania 10) jest również najniższa w skali Uczelni.

W poprzedniej edycji ankiety to nauczyciele Wydziału Farmaceutycznego uzyskali najwyższe oceny w skali Uczelni w obu powyższych kategoriach.

Nauczyciele akademicy Wydziału Farmaceutycznego otrzymali następujące oceny studentów:

- 4,31 (poprzednia edycja ankiety - 4,35) średnia ocen z 9 pytań ankietowych dotyczących poszczególnych aspektów pracy dydaktycznej
- 4,29 (poprzednia edycja ankiety - 4,32) średnia ocen z pytania nr 10 „Jak ogólnie oceniłbyś/abyś nauczyciela w pięciopunktowej skali?”

Średnia ocena z 9 pytań ankietowych uzyskana przez nauczycieli naszego Wydziału 4,31, taka sama jaką uzyskali nauczyciele akademicy WNoZ, jest najniższa w skali Uczelni, której średnia wynosi 4,33 (4,30 2014/15).

Kadra Wydziału została oceniona najniżej w skali Uczelni w sześciu kryteriach (z dziewięciu): uwzględnianie aktualnej wiedzy z danej dziedziny, udzielanie dodatkowych wyjaśnień i informacji, sposób przekazywania wiedzy, zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach i polecanie innym studentom zajęć z ocenianym nauczycielem, umiejętność zainteresowania tematyką zajęć, powyżej średniej WUM w dwóch kategoriach: przygotowanie do zajęć oraz wykorzystywanie czasu przeznaczonego na zajęcia, natomiast najwyżej w skali WUM w kategorii: szacunek do studentów – tu wygrywamy trzeci raz z rzędu.

W edycji 2014/15 badania nauczyciele WF nie uzyskali najniższej oceny w skali Uczelni w żadnym z ocenianych przez studentów kryteriów. W edycji badania 2013/14 oceny przyznane nauczycielom Wydziału Farmaceutycznego plasowały ich na ostatnich miejscach w skali Uczelni pięciokrotnie.

Przedstawione poniżej zestawienie uwzględnia ubiegłoroczne wyniki ankiety – wartości w nawiasach.

Na średnią ocenę z 9 pytań ankietowych dotyczących poszczególnych aspektów pracy dydaktycznej naszego Wydziału 4,31 (4,33 WUM) składają się dwie oceny – FARMACJI 4,31 (4,35) i ANALITYKI MEDYCZNEJ – nieco wyższa – 4,33 (4,34).

W skali WUM przygotowanie do zajęć studenci ocenili na 4,57 (4,54), a na Wydziale Farmaceutycznym na 4,58 (4,62) – na FARMACJI ocena ta wynosi 4,59 (4,64) w porównaniu z oceną 4,58 (4,58) uzyskaną przez ANALITYKĘ MEDYCZNĄ, której wynik jest nieznacznie wyższy od średniej WUM i nieco niższy od WF.

Najwyżej w skali WUM, bo na 4,59 (4,60), został oceniony szacunek z jakim się odnoszą do studentów nauczyciele akademicy Wydziału Farmaceutycznego [FARMACJA 4,58 (4,62), ANALITYKA MEDYCZNA 4,59 (4,57)], podczas gdy w skali WUM ocena ta wynosi 4,55 (4,51).

Wykorzystanie czasu przeznaczonego na zajęcia zostało ocenione wyżej od wynoszącej 4,33 (4,31) średniej WUM, bo na 4,35 (4,39). Na ocenę tę składają się nieznacznie różniące się oceny: ANALITYKI MEDYCZNEJ-4,34 (4,34) i FARMACJI – 4,35 (4,40).

W raporcie czytamy, że nasi nauczyciele „uzyskali najniższe w całej Uczelni oceny aż w sześciu kryteriach z dziewięciu” - dane przedstawiają się następująco:

- uwzględnianie aktualnej wiedzy z danej dziedziny: WUM 4,40 (4,37) – WF 4,35 (4,38) {FARMACJA 4,33 (4,36)/ ANALITYKA MEDYCZNA 4,41 (4,42)}
- umiejętność przekazywania wiedzy: WUM 4,33 (4,30) – WF 4,27 (4,31) {FARMACJA 4,26 (4,33)/ ANALITYKA MEDYCZNA 4,29 (4,26)}
- udzielanie dodatkowych wyjaśnień, informacji: WUM 4,32 (4,28) – WF 4,28 (4,33) {FARMACJA 4,28 (4,33)/ANALITYKA MEDYCZNA 4,30 (4,34)}
- zachęcanie do aktywnego udziału w zajęciach: WUM 4,17 (4,13) – WF 4,18 (4,21) {FARMACJA 4,17 (4,21)/ANALITYKA MEDYCZNA 4,20 (4,22)}
- - czy polecił(a)byś zajęcia z danym nauczycielem?: WUM 4,20 (4,16) – WF 4,17 (4,22) {FARMACJA 4,17 (4,21)/ANALITYKA MEDYCZNA 4,17 (4,18)}
- umiejętność zainteresowania tematyką zajęć: WUM 4,09 (4,05) – WF 4,03 (4,05) {FARMACJA 4,01 (4,03)/ANALITYKA MEDYCZNA 4,10 (4,11)}

W zdecydowanej większości przypadków (6 kryteriów) wyższe wyniki osiągnęła ANALITYKA MEDYCZNA, lepsze wyniki dwukrotnie osiągnęła FARMACJA, a jeden raz oceniono je tak samo.

Średnia, ogólna ocena kadry Wydziału Farmaceutycznego (z pytania 10 „Jak ogólnie oceniłbyś/abyś nauczyciela w pięciopunktowej skali?”) wynosząca 4,29 (4,32) jest równa średniej uzyskanej w skali całej Uczelni – WUM 4,29 (4,24).

W bazie odpowiedzi na pytania otwarte zawarte w ankiecie, znalazło się łącznie 16620 (15857) wypowiedzi, z czego:

- 7829 komentarzy (47,1%) dotyczy części ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne, studenci Wydziału Farmaceutycznego zamieścili w ankiecie 560 komentarzy (7,9% wszystkich uwzględnionych w badaniu). Na WF źródłem niemal 79% komentarzy byli studenci FARMACJI – 440 wpisów dotyczyło zajęć dydaktycznych, natomiast 120 uwag na ten temat zamieścili studenci ANALITYKI MEDYCZNEJ,
- 8791 komentarzy dotyczy części ankiety oceniającej pracę nauczycieli akademickich. Studenci Wydziału Farmaceutycznego zamieścili w ankiecie 696 (777 w poprzedniej edycji) komentarzy (7,9% wszystkich uwzględnionych w badaniu). Na WF źródłem niemal 79% komentarzy byli studenci FARMACJI – 591 wpisów, natomiast autorami 105 wpisów studenci ANALITYKI MEDYCZNEJ.

W skali WUM 69% uwag (8791 komentarzy) zamieszczonych w tegorocznej edycji ankiety ma charakter pozytywny, więcej niż jedna na cztery opinie miała negatywny charakter (28%). Wśród zamieszczonych w raporcie opinii dotyczących zajęć można znaleźć kilka wypowiedzi studentów farmacji – dotyczą one powtarzania się treści programowych w zakresie ćwiczeń i wykładów, złej organizacji zajęć, „żyjącego własnym życiem” sylabusu, nieregularności w odbywaniu się zajęć.

W związku z tym, Wydziałowy Zespół rekomenduje podjęcie prac mających na celu wyeliminowanie powtórzeń w treściach nauczania i poprawę organizacji zajęć dydaktycznych w kontekście ich efektywności.

W raporcie dotyczącym wyników ogólnouczelnianej studenckiej ankiety oceny zajęć i nauczycieli akademickich za rok akademicki 2014/2015 zacytowano szereg niepokojących opinii napisanych przez studentów, a dotyczących:

- niskich kompetencji merytorycznych osób prowadzących zajęcia,
- niedostatecznego przygotowania i braku umiejętności dydaktycznych,
- czytania prezentacji podczas wykładu, wychodzenia nauczycieli podczas zajęć i ich długiej na nich nieobecności,
- załatwiania prywatnych spraw podczas zajęć,
- braku punktualności,
- niesprawiedliwych zasad oceniania,
- niskiej kultury osobistej i zachowań agresywnych werbalnie,
- dyskryminacji i seksistowskich zachowań,
- tworzenia atmosfery strachu podczas zajęć,

- snucia opowieści o prywatnym życiu zamiast omawiania zagadnień związanych z przedmiotem,
- okazywania braku szacunku.

Powyższe opinie nie są przyporządkowane do konkretnych wydziałów. Niektóre z nich mogą budzić uzasadniony niepokój i powinny być przedmiotem zainteresowania Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia.

Spadek Wydziału w rankingu Uczelni jest niepokojący, aczkolwiek należy podkreślić, iż oceny wystawione WF i jego pracownikom w ubiegłorocznych edycjach ankiet nie odbiegają znacząco od zawartych w tej edycji. Jedynie w niektórych kategoriach WF uzyskał wyniki niższe niż uzyskane w poprzedniej edycji ankiety. Zaistniała sytuacja wymaga przeprowadzenia szczegółowej analizy wszystkich ocen uzyskanych przez pracowników Wydziału oraz opinii dotyczących zajęć dydaktycznych. Wyniki zostaną przedstawione Panu Dziekanowi, który podejmie odpowiednie kroki w celu poprawy wyników uzyskiwanych przez Wydział w ankiecie.

W poprzednich latach wydziałowe plany hospitacji zostały opracowane na podstawie wyników ankiety studenckiej. Swoim zakresem obejmują zajęcia, które zostały negatywnie zaopiniowane przez studentów, jak również zajęcia, które uzyskały najwyższe noty studentów w celu identyfikacji dobrych praktyk wartych rozpowszechniania oraz centrów doskonałości dydaktycznej. Wydziałowy Zespół podejmie działania mające na celu pełną identyfikację i promocję dobrych praktyk w zakresie zajęć dydaktycznych. W roku akademickim 2014/15, od drugiego semestru, wdrożono pilotażową procedurę hospitacyjną, która była kontynuowana w roku akademickim 2015/16 i nadal trwa w bieżącym roku. Powołany został nowy skład zespołu hospitującego wszystkie rodzaje zajęć (wykłady, seminaria, ćwiczenia laboratoryjne).

OMÓWIENIE WYNIKÓW HOSPITACJI ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH.

W toku prac Wydziałowego Zespołu w roku akademickim 2014/15 istotny nacisk położony został na wdrożenie hospitacji zajęć dydaktycznych na Wydziale Farmaceutycznym. Wprowadzenie hospitacji zajęć dydaktycznym jest zgodne z Zarządzeniem nr 77/2014 Rektora Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego z dnia 23 października 2014 r. Hospitacje są prowadzone zgodnie z procedurą stanowiącą załącznik nr 1 do w/w Zarządzenia. Wydziałowy Zespół zajmował się kwestiami związanymi z powołaniem osób prowadzących hospitacje oraz z opracowaniem wytycznych obowiązujących przy wyznaczaniu osób, których zajęcia będą podlegały hospitacjom.

Zgodnie z § 5 p. 1 w/w procedury, za przeprowadzenie hospitacji odpowiada osoba hospitująca wyznaczona przez Dziekana. W dyskusji Wydziałowy Zespół poparł decyzję Dziekana dotyczącą powołania Zespołów hospitujących. Celem powołania Zespołu hospitującego jest zapewnienie transparentności i obiektywizmu w dokonywanej ocenie zajęć dydaktycznych. W skład

każdego Zespołu hospitującego wchodziły trzy osoby będące doświadczonymi pracownikami Wydziału Farmaceutycznego. Skład Zespołu hospitującego stanowią: samodzielny pracownik naukowo-dydaktyczny, członek Wydziałowego Zespołu oraz osoba przeszkolona w zakresie prowadzenia hospitacji zgodnie z § 5 p. 2 w/w procedury.

Jednocześnie, biorąc pod uwagę opinie zamieszczone w ankietach studenckich przeprowadzonych w roku akademickim 2013/2014, Dziekan wskazał osoby, których zajęcia dydaktyczne należy poddać hospitacjom. W myśl prowadzonych na forum Wydziałowego Zespołu dyskusji, Dziekan podjął decyzję o hospitacji zajęć dydaktycznych osób, które uzyskały zarówno bardzo złe jak i bardzo dobre opinie w ankiecie studenckiej w celu zidentyfikowania zarówno negatywnych aspektów, jak i dobrych praktyk pracy dydaktycznej.

W roku akademickim 2015/2016 odbyło się 17 hospitacji obejmujących zajęcia prowadzone zarówno na kierunku farmacja jak i analityka medyczna. Z uwagi na zbliżone uwagi i problemy poruszane w protokołach z hospitacji, oba kierunki studiów omówione są łącznie. Hospitacji podlegały wykłady, seminaria i ćwiczenia.

Analiza protokołów z przeprowadzonych hospitacji wskazuje na dobry lub bardzo dobry poziom prowadzonych zajęć dydaktycznych we wszystkich przypadkach, co stoi w sprzeczności do niektórych negatywnych komentarzy pojawiających się w ankiecie studenckiej. W większości komentarzy Zespoły hospitujące stwierdzały: *duże zaangażowanie i kompetencje prowadzących, umiejętne sprawdzanie wiedzy studentów, kontrola pracy studenta i aktywne uczestnictwo w trakcie ćwiczeń, indywidualne podejście do studenta*. W niektórych przypadkach pojawiły się sugestie doradczo-doskonalące ze strony Zespołu hospitującego dotyczące m.in. aktywizacji studentów. Aczkolwiek ten problem nie zawsze leżał po stronie osoby prowadzącej. W jednym z protokołów czytamy: *nauczyciel akademicki wielokrotnie podejmował próby komunikowania się ze studentami, którzy byli mało aktywni – pomimo tych prób, studenci milczeli, nie zadawali pytań, wykazywali brak zainteresowania przedmiotem i tematem zajęć*. W innym protokole czytamy: *aktywność a zainteresowanie studentów zajęciami było słabe, studenci grali w gry, wysyłali sms-y, rozmawiali lub uczyli się do innych przedmiotów*. W jednym przypadku zwrócono uwagę na niewłaściwą formę zajęć (prowadzono seminarium zamiast ćwiczeń), w dwóch przypadkach przedstawiono uwagi dotyczące sprzętu laboratoryjnego oraz wyposażenia sali ćwiczeń z rekomendacją pilnej modernizacji. W jednym przypadku podkreślono bardzo dobre warunki pracy w świeżo odnowionym laboratorium (Zakład Chemii Leków). W niemal wszystkich hospitacjach (z wyjątkiem jednej) przeprowadzonych w roku akademickim 2015/2016 Zespoły hospitujące wystawiły oceny wyróżniające i pozytywne. W jednym przypadku była to ocena pozytywna z zastrzeżeniem.

Uwzględniając komentarze zawarte w protokołach z hospitacji, Wydziałowy Zespół rekomenduje zwrócenie uwagi na prawidłowość formy prowadzonych zajęć dydaktycznych (zgodność z deklarowaną przez Jednostkę w systemie pensum).

Wydziałowy Zespół sugeruje również stworzenie możliwości odbycia szkoleń z zakresu aktywizacji studentów i relacji interpersonalnych dla nauczycieli akademickich.

Ponadto Wydziałowy Zespół podtrzymuje ubiegłoroczną rekomendację objęcia hospitacjami zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich z krótkim stażem pracy, w tym doktorantów, a także nauczycieli akademickich zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych (a prowadzących zajęcia ze studentami kierunku: FARMACJA).

OCENA WARUNKÓW STUDIOWANIA.

Analiza została dokonana w oparciu o Wyniki studenckiej ankiety oceny warunków studiowania dla Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Analityki Medycznej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego przygotowanej na podstawie *Raportu dotyczącego wyników ogólnouczelnianej studenckiej ankiety oceny warunków studiowania w roku akademicki 2015/2016*. Analiza dotyczy wybranych aspektów związanych z warunkami studiowania na kierunku: Farmacja i odnosi się do ujawnionych w dokumencie problemów. Etap zbierania danych empirycznych obejmował okres od 25 stycznia do 4 października 2016 roku. Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia przedstawia w niniejszym raporcie propozycje działań doskonalących na poziomie wydziałowym.

Ankiety wypełniły 2434 osoby spośród ponad 9 tys. studentów Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego. Odnosząc odsetek respondentów do liczby studentów wydziałów, w badaniu wziął udział co trzeci (33%) student I WL, co czwarty (26%) WLD i WNoZ (25%), ok. 22% studentów II WL i 21% studentów WF. Najwięcej zaangażowania w badanie wykazali studenci kierunku Lekarskiego I (ponad 33% studentów tego kierunku wzięło udział w badaniu) oraz Lekarskiego II (niepełna 33%), a w dalszej kolejności studenci kierunków Dietetyka (31%), Logopedia (30%) i Położnictwo (29%). Żaden student z kierunku English Dentistry Division nie wziął udziału w badaniu. Z kierunku 6-year programme ankietę wypełniło jedynie 5% studentów (9 osób), a z kierunku 4-year programme 9% studentów (26 osób).

Studenci, którzy wzięli udział w badaniu najczęściej udzielali odpowiedzi na pytania z bloku dziekanat (66% uczestników). Najrzadziej odpowiadano na pytania dotyczące akademików (6% studentów). Na pytania w pozostałych blokach odpowiedzi udzielało od 31% do 50% respondentów.

Na Wydziale Farmaceutycznym poziom uczestnictwa rozkładał się następująco: ankiety wypełniło 21% studentów FARMACJI i 20% ANALITYKI MEDYCZNEJ.

OCENA ZAJĘĆ ADAPTACYJNYCH DLA STUDENTÓW I ROKU.

Na pytania dotyczące zajęć adaptacyjnych odpowiedziało 252 studentów I roku. Najliczniejszą grupę stanowili studenci I Wydziału Lekarskiego (93 osoby). W badaniu uczestniczyło także 71 studentów II Wydziału Lekarskiego, 55 studentów Wydziału Nauki o Zdrowiu, 18 Wydziału Farmaceutycznego i 14 Wydziału Lekarsko Dentystycznego. Ze względu na stosunkowo niewielką grupę oraz nierównomierny rozkład zebrane w tym bloku informacje przeanalizowano jedynie na poziomie całej Uczelni.

W opinii zdecydowanej większości respondentów zajęcia były odpowiednio zorganizowane (84% odpowiedzi „bardzo dobrze” i „dobrze” w porównaniu z 83% w 2014/2015 r. i 81% w 2013/2014 r.). Średnia ocena tego elementu wyniosła 4,24 (w skali od 1 do 5; w porównaniu z 4,24 w roku 2014/2015 i 4,13 w roku 2014/2015).

Forma zajęć została pozytywnie oceniona przez 83% badanych (średnia 4,23, w porównaniu z 4,19 w roku 2014/2015)), a zawartość merytoryczna przez 82% badanych (średnia 4,11, w porównaniu z 4,19 w roku 2014/2015).

Ponownie najniżej, choć znacznie wyżej niż w ubiegłych latach, oceniono integracyjny charakter zajęć (65% opinii pozytywnych i 14% negatywnych; średnia 3,84).

Komentarze dotyczące zajęć adaptacyjnych były mimo to w przeważającej ilości pozytywne.

OCENA PRACY DZIEKANATÓW.

Około 72% studentów pozytywnie (dobrze lub bardzo dobrze) oceniło pracę dziekanatów. Ogólna, średnia ocena dziekanatów wyniosła 4,00 (w skali 1-5), najlepiej oceniono dziekanat Wydziału Farmaceutycznego (4,42).

Ogólna, średnia ocena pracy dziekanatów w WUM wyniosła 4,00 (w skali od 1 do 5; w porównaniu z 3,97 w roku 2014/2015). Oceny powyżej średniej uczelnianej otrzymały dziekanaty trzech wydziałów: WF (średnia ocen 4,42), II WL (4,28) oraz WLD (4,19). Najniższą ocenę ponownie otrzymał dziekanat I WL (3,81). W przypadku dziekanatu WNoZ wartość ta wyniosła 3,95.

Procent pozytywnych opinii w ocenach wybranych aspektów pracy dziekanatu na naszym Wydziale w stosunku do średniej dla całej Uczelni przedstawia się następująco:

- pracownicy potrafią udzielić wyczerpujących informacji WF 87% / WUM 68%
- w dziekanacie sprawy załatwiane są sprawnie WF 92%/ WUM 74%
- pracownicy są zawsze dostępni w godzinach przyjęć studentów WF 87% / WUM 70%
- godziny pracy dziekanatu są dopasowane do grafiku zajęć WF 54% / WUM 48%

Dziekanat naszego Wydziału uzyskał ponownie zdecydowanie wyższe oceny w porównaniu do średniej uczelnianej.

OCENA PLANÓW ZAJĘĆ.

W skali całej Uczelni, średnia ocen planu zajęć wyniosła 3,28 (w skali 1-5). Stosunkowo najwyżej swój plan zajęć ocenili studenci II WL (średnia 3,71), a najniżej studenci WNoZ (2,78). Studenci Wydziału Farmaceutycznego ocenili plany zajęć na 3,60.

Podobnie jak we wcześniejszych edycjach, niespełna 45% badanych pozytywnie oceniło swój plan zajęć (średnia 3,28). Najwięcej negatywnych komentarzy ponownie dotyczyło długich przerw pomiędzy zajęciami (tzw. okienek), nierównomiernego rozłożenia zajęć w tygodniu, zbyt późnego udostępniania planu i jego częstych zmian w trakcie trwania roku akademickiego. W raporcie ogólnym nie zamieszczono żadnych komentarzy studentów WF.

OCENA WIRTUALNEGO DZIEKANATU.

Większość respondentów pozytywnie oceniło funkcjonalność obecnej formy Wirtualnego Dziekanatu (WD), dostępnego dla studentów po zalogowaniu się poprzez system SSL-VPN (66% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „tak” w porównaniu z 66% rok wcześniej). Zróżnicowanie ocen wystawionych przez studentów poszczególnych wydziałów jest nieco mniejsze niż miało to miejsce w ubiegłym roku (od 71% pozytywnych odpowiedzi na WF do 64% na I WL).

Średnia, ogólnouczelniana ocena WD wyniosła 3,79 (w skali od 1 do 5). System najwyżej ocenili studenci WLD (3,96), najniżej studenci I WL (3,73), a WF wystawili 3,87.

W skali całej Uczelni, nieco ponad 4% uczestników badania zadeklarowało, że w czasie korzystania z WD napotkali na problemy z użytkowaniem systemu (w porównaniu z 13% w roku 2014/2015). Odsetek respondentów, którzy mieli problem z WD był najwyższy wśród studentów I WL (6% w porównaniu z 22% w roku ubiegłym). Na pozostałych wydziałach odsetek ten kształtował się na poziomie od niespełna 1% (WF) do 5% (WNoZ). Wśród problemów najczęściej wymieniano m.in.: sposób rejestracji na fakultety i logowania do systemu, małą przejrzystość i intuicyjność systemu, nieaktualne lub niepełne dane, trudności użytkowania związane z wykorzystaniem urządzeń mobilnych.

Uczestnicy badania byli proszeni o wskazanie maksymalnie trzech najistotniejszych funkcjonalności, które powinien zawierać Wirtualny Dziekanat (z określonej listy).

Odpowiedzi na to pytanie ankietowe, w skali Uczelni przedstawiają się następująco:

- plany zajęć oraz informacja o miejscu ich przeprowadzania (33% wskazań)
- elektroniczny indeks ocen cząstkowych (28%)
- materiały dydaktyczne (27%)

- listy obecności na zajęciach (22%)
- informacje o nauczycielach akademickich (terminy dyżurów, dane kontaktowe) (17%)
- dostęp do e-sylabusów (8%)
- dostęp do poczty akademickiej (4%).

OCENA DZIAŁU OBSŁUGI STUDENTÓW (DOS).

Studenci, którzy wzięli udział w badaniu wystawili Działowi Obsługi Studentów średnią ocenę 3,49 (w skali 1 – 5; w porównaniu z 3,50 w roku 2014/2015). Ocena poszczególnych aspektów pracy działu jest podobna do wyników z ubiegłych lat. Najwyższą ocenę uzyskała „terminowość załatwiania spraw” (3,68) – WF 3,63. Dostępność dla studentów została oceniona na 3,58 (WF – 3,53), a zrozumiałość informacji zamieszczanych na stronie DOS i w gablotach na 3,49 (WF – 3,51). Najniżej oceniono stosunek pracowników DOS do studentów (3,20), a na WF – 3,42. Ponadto w raporcie przytoczono negatywne komentarze studentów Uczelni dotyczące pracy i sposobu załatwiania spraw przez pracowników DOS, które mimo braku odniesienia do konkretnego wydziału jednoznacznie definiują słabe strony DOS.

W związku z tym, Wydziałowy Zespół rekomenduje przeprowadzenie szkoleń doskonalących obejmujących wszystkich pracowników Działu Obsługi Studentów.

OCENA SEKRETARIATÓW JEDNOSTEK.

Podobnie jak miało to miejsce w poprzedniej edycji badania około 2/3 respondentów (66% odpowiedzi „dobrze” i „bardzo dobrze”) pozytywnie ocenia pracę sekretariatów jednostek dydaktycznych (średnia ocena 3,84). Po raz trzeci z rzędu najwyższej zostały ocenione jednostki prowadzące zajęcia ze studentami Wydziału Farmaceutycznego.

W skali Uczelni, średnia ocena ich pracy wyniosła 3,84 (w skali 1-5) i jest nieco niższa niż w poprzedniej edycji badania (3,85). Ocenę powyżej średniej uczelnianej otrzymały sekretariaty jednostek prowadzących zajęcia ze studentami WF (średnia 4,41; 86% pozytywnych odpowiedzi, najlepszy wynik trzeci rok z rzędu; wynik deklasujący pozostałe wydziały), oraz I WL (3,93). Najniższą ocenę wystawili sekretariatom studenci II WL (średnia 3,55; 57% pozytywnych odpowiedzi).

Studenci, którzy wzięli udział w badaniu mieli możliwość wyrażenia swojej opinii na temat wybranych aspektów funkcjonowania sekretariatów jednostek dydaktycznych, w których ostatnio załatwiali jakąś sprawę. Najwięcej sekretariatów (56) ocenili studenci I WL, a 20 studenci WF. Oceny były zróżnicowane w zależności od Wydziału, warto jednak zauważyć, że każdy aspekt pracy sekretariatów najwyższej ocenili studenci Wydziału Farmaceutycznego. W szczególności, sprawność załatwiania spraw studenckich została najlepiej oceniona przez studentów WF (80% ocen

pozytywnych), a najniżej przez studentów II WL (54%). Dopasowanie godzin pracy do grafiku zajęć studentów najwyżej ocenili studenci WF (78% ocen pozytywnych), najniżej studenci II WL (46%), podobnie dostępność pracowników - WF (83% ocen pozytywnych), a WLD (59%) - najmniej. Opinię, że pracownicy sekretariatów udzielają wyczerpujących informacji w 73% potwierdzili studenci naszego Wydziału, a na II WL 49%.

Krytyczne komentarze studentów zamieszczone w ogólnouczelnianym raporcie odnosiły się głównie do niewłaściwych relacji student – pracownicy sekretariatów, choć dotyczyły również m.in. przepływu informacji i komunikacji na linii jednostka dydaktyczna - studenci oraz organizacji pracy (w tym dostępności dla studentów).

OCENA OPIEKUNA ROKU.

Znajomość opiekuna roku uległa niewielkiej zmianie od poprzedniej edycji badania – około 60% studentów (58% - w poprzedniej edycji ankiety) wie, kto jest opiekunem ich roku. Odpowiedzi w tej kwestii bardzo różnią się w zależności od Wydziału. Na WF ponad 85% studentów biorących udział w badaniu wiedziało, kto jest opiekunem ich roku, wśród studentów I WL tylko 42% odpowiedziało twierdząc na pytanie o znajomość opiekuna swojego roku.

Ci, którzy znają opiekuna swojego roku nie zawsze pozytywnie oceniają pracę nauczycieli akademickich pełniących tę funkcję. Ale w tegorocznej ankiecie pojawiło się szereg bardzo pozytywnych komentarzy dotyczących ich postawy wobec studentów.

OCENA BIBLIOTEKI GŁÓWNEJ WUM.

Studenci uczestniczący w ankiecie stosunkowo wysoko ocenili Centrum Biblioteczno-Informacyjne WUM, w szczególności jakość obsługi (84% pozytywnych odpowiedzi – w poprzedniej edycji badania takich odpowiedzi było 79%), uprzejmość obsługi (79% pozytywnych odpowiedzi, w poprzedniej edycji badania 77%) oraz dostęp do komputerów (74%, poprzednio 74%).

W obecnej edycji ankiety studenci mogli ponownie ocenić funkcjonowanie Biblioteki Głównej WUM (badaniem nie objęto bibliotek wydziałowych).

Z zebranych danych wynika, że ocena 5 z 6 aspektów pracy CB-I uległa poprawie. W szczególności uwaga ta odnosi się do oceny jakości obsługi. Respondenci ponownie najniżej ocenili system przypominania o przekroczonych terminach wypożyczeń (tylko 53% ocen pozytywnych). Ten ostatni aspekt pracy CB-I odnotowuje wzrost pozytywnych ocen w porównaniu do poprzedniej edycji, kiedy to ocen pozytywnych było jedynie 45%.

Studenci WF w większości ocenili CB-I niżej (poza możliwością rezerwacji książek on-line i systemem przypominania o przekroczonych terminach wypożyczeń) niż wynosi średnia w skali Uczelni.

Średnie oceny CB-I:

- jakość obsługi WUM 4,32 / WF 4,28
- uprzejmość obsługi WUM 4,25 / WF 4,15
- dostęp do elektronicznych wersji księgozbioru WUM 3,90 / WF 3,83
- system przypominania o przekroczonych terminach wypożyczeń WUM 3,65 / WF 3,65
- możliwość rezerwacji książek on-line WUM 3,99 / WF 4,17
- dostęp do komputerów WUM 4,15 / WF 4,09

Uwagi dotyczyły hałasu w czytelni, krótkich godzin otwarcia CB-I, braku lub zbyt małej ilości egzemplarzy podręczników, problemów z logowaniem czy systemem informatycznym, awarii, konieczności korzystania z foliowych toreb, braku zaplecza socjalnego, niemiłej obsługi w szatni, zbyt niskiej temperatury w pomieszczeniach.

OCENA GŁÓWNEJ STRONY INTERNETOWEJ WUM.

Ponad 43% respondentów zadeklarowało, że wchodzi na stronę www. Uczelni rzadziej niż raz w miesiącu (w porównaniu z 40% w roku 2014/2015 i 36% w roku 2013/2014). Co najmniej raz w tygodniu korzysta ze strony jedynie 17% badanych (w tym codziennie – 1%).

Stosunkowo najrzadziej na stronę internetową WUM zaglądają studenci Wydziału Farmaceutycznego.

Respondenci ocenili przejrzystość informacji na stronie internetowej WUM na 3,54, w skali 1-5. Najwyższą ocenę w odniesieniu do tego kryterium przyznali studenci WLD (3,66), WF 3,54, najniższą WNoZ (3,49). Dostępność informacji na stronie Uczelni została oceniona nieznacznie wyżej (średnia 3,61). Najwyższą ocenę przyznali studenci WF (3,56), najniższą studenci WLD (3,79). Na pytanie „Czy zwykle znajduje Pan/i na stronie WUM poszukiwane informacje?”, jedynie 56% badanych (w poprzedniej edycji badania 51%) udzieliło twierdzącej odpowiedzi (średnia ocen 3,61). W komentarzach opisowych studenci podkreślali, że strona WUM jest mało intuicyjna i przejrzysta z punktu widzenia studentów, a poszukiwane informacje, choć często dostępne, są trudne do znalezienia. W dalszej kolejności, respondenci oceniali użyteczność informacji umieszczonych na stronie WUM. Średnia ocena tego aspektu wyniosła 3,56 i była nieco wyższa niż w poprzednich latach (3,47 w roku 2014/2015) – WF 3,59.

Badani byli proszeni o ocenę użyteczności konkretnych typów informacji zamieszczonych na stronie Uczelni lub Wydziału, w szczególności informacji na temat:

- przyznawania stypendiów
- przyznawania nagród
- przyznawania miejsca w domu studenta
- badań obowiązkowych
- obowiązkowych praktyk
- stypendiów zagranicznych
- kół naukowych
- studenckich grantów naukowych.

Około 57% studentów (w poprzedniej edycji 51%), którzy wzięli udział w badaniu pozytywnie ocenia użyteczność informacji na temat przyznawania stypendiów zamieszczonych na stronie www. Uczelni/Wydziału (średnia 3,60). Najniżej ocenili ten aspekt studenci I WL (3,53), najwyżej studenci WLD (3,77), a WF – 3,67. Ponad połowa respondentów (56%) pozytywnie oceniła użyteczność informacji na temat przyznawania nagród (średnia 3,59). Najniżej ocenili ten aspekt studenci I WL (3,53), najwyżej studenci WLD (75%), a WF – 3,65. Blisko 58% badanych pozytywnie oceniło użyteczność informacji na temat przyznawania miejsca w domu studenta (średnia 3,68). Najbardziej krytyczni byli w swojej ocenie studenci I WL (średnia 3,61), najmniej studenci WLD (średnia 3,81), WF – 3,74. Zamieszczone na stronie Uczelni/Wydziału informacje dotyczące obowiązkowych badań lekarskich są użyteczne w opinii 57% respondentów (średnia 3,63). Najczęściej zgadzali się z tą opinią studenci WLD (3,81), najrzadziej studenci I WL (3,54), a WF – 3,66. Informacje dotyczące obowiązkowych praktyk, zamieszczone na stronie internetowej Uczelni lub Wydziału są użyteczne w opinii 62% studentów WUM (średnia 3,71). Najwyżej ocenili ten aspekt studenci WLD (3,99), najniżej studenci II WL (3,66) i WF (3,68). Trzeci rok z rzędu najbardziej krytycznie oceniona została użyteczność informacji na temat stypendiów zagranicznych zamieszczonych na stronie (średnia 3,46; mniej niż połowa – 49% pozytywnych odpowiedzi). Najwyżej ocenili ten aspekt studenci WLD (3,68), najniżej studenci I WL (3,36), a WF – 3,57. Podobnie jak w ubiegłych latach, blisko co piąty respondent (18%) jest zdania, że informacje dotyczące kół naukowych umieszczone na stronie internetowej Uczelni/Wydziału są mało użyteczne. Przeciwnego zdania jest jedynie ok. 49% studentów. Aspekt ten został najwyżej oceniony przez studentów WLD (3,65 przy średniej uczelnianej wynoszącej 3,42), a najniżej przez studentów I WL (3,30), WF – 3,54. Połowa studentów WUM, którzy wzięli udział w badaniu (48%) pozytywnie ocenia użyteczność informacji dotyczących studenckich grantów naukowych (3,41). Użyteczność najniżej ocenili studenci I WL (3,32), a najwyżej studenci WLD (3,68), natomiast WF przyznał ocenę 3,53

OCENA WYDZIAŁOWYCH STRON INTERNETOWYCH.

Strony internetowe poszczególnych wydziałów cieszą się większą popularnością wśród studentów, którzy wzięli udział w badaniu, niż strona uczelniana. Niemniej jednak zainteresowanie studentów wydziałowymi stronami www. również z roku na rok spada. W roku 2015/2016 ponad połowa badanych (około 60%, w porównaniu z 65% w roku 2014/2015) zaglądała na stronę Wydziału co najmniej kilka razy w miesiącu, w tym około 14% respondentów robi to kilka razy w tygodniu lub codziennie. Odsetek osób aktywnie (co najmniej raz na tydzień) korzystających z wydziałowej strony internetowej jest niższy niż w poprzednich latach i nieco inny na poszczególnych wydziałach (od 10% na WF do 19% na WNoZ). Ponownie, grupą deklarującą największe zainteresowanie informacjami na stronie internetowej Wydziału są osoby, które studiowały wcześniej na uczelni zagranicznej.

Przejrzystość informacji zamieszczonych na wydziałowej stronie internetowej oceniło pozytywnie 62% respondentów. Wśród studentów WF odsetek ten wyniósł 61%.

Dostępność informacji na stronie internetowej Wydziału została dobrze oceniona przez 62% badanych w skali Uczelni, wśród studentów WF wyniósł on 60%.

Większość badanych (63%) potwierdziła, że zawsze znajduje na stronie Wydziału poszukiwane informacje. Zgodziło się z tym stwierdzeniem 57% studentów WF.

PREFEROWANE SPOSOBY KOMUNIKACJI ZE STUDENTAMI.

Z uczelnianej poczty elektronicznej korzysta niespełna co piąty student WUM, który wzięł udział w badaniu. Jedynie 18% uczestników badania korzysta z uczelnianej poczty elektronicznej. Stosunkowo najczęściej używają jej studenci WF (23%), najrzadziej WLD – 12%.

W opinii respondentów, najsukuteczniejszym i najwygodniejszym kanałem przekazywania informacji związanych z tokiem studiów są maile przesyłane na skrzynki grupowe (50% wskazań) – WF 54%.

OCENA ORGANIZACJI STUDENCKICH.

W porównaniu do ubiegłych lat, zdecydowanie wzrosła liczba studentów pozytywnie oceniających działalność Samorządu Studentów WUM (64% pozytywnych odpowiedzi w porównaniu z 54% w roku 2014/2015). W skali 1-5 Samorząd uzyskał 3,89 (w porównaniu z 3,68 w poprzedniej edycji). Stosunkowo najlepiej postrzegają pracę tej organizacji studenckiej respondenci z WF, najgorzej studenci I WL.

W przypadku wydziałowych Samorządów Studentów, opinie respondentów były zróżnicowane. Podobnie jak w ubiegłym roku, najwyżej oceniono pracę Samorządów II WL (4,05) i WF (3,87).

Najmniej pozytywnych ocen uzyskał samorząd WLD (3,69). Ogólna ocena pracy samorządów wydziałowych (3,81) jest nieco niższa od oceny Zarządu uczelnianego (3,89).

W raporcie uczelnianym pojawiły się także negatywne komentarze dotyczące przejrzystości wydawania pieniędzy przez samorzady wydziałowe i małej ich aktywności.

Wydziałowy Zespół rekomenduje kontynuowanie prac nad poprawą sposobu działania samorządu na Wydziale Farmaceutycznym, nie mniej dostrzega fakt, że dotychczas wprowadzone zmiany poprawiły wizerunek samorządu, a jego działalność stała się zdecydowanie skuteczniejsza i bliższa oczekiwaniom naszych studentów.

Ponad połowa badanych (53%) dobrze oceniła działalność klubu AZS WUM, a jedynie ok. 3% dokonało oceny negatywnej (średnia 3,81).

Studenci WF ocenili działalność klubu AZS WUM na 3,76.

Nieco ponad połowa studentów (54%) pozytywnie oceniła koła naukowe działające na WUM, ale tylko ok. 3% dokonało oceny negatywnej (średnia 3,79, w porównaniu z 3,66 w roku 2014/2015). Najbardziej krytycznie ocenili działalność kół naukowych studenci WF (37% odpowiedzi pozytywnych), natomiast najwyższe oceny przyznali studenci I WL (58% odpowiedzi pozytywnych) - studenci WF przyznali ocenę 3,47.

Działalność pozostałych organizacji studenckich, w tym: chór WUM, EMSA, IFMSA oraz Młoda Farmacja - została oceniona stosunkowo wysoko.

Szczególnie wysoko postrzegana jest praca chóru WUM (średnia ocen 4,53), EMSA (średnia ogólnouczelniana 4,21 – poprzednio 4,33), IFMSA (średnia ocen 4,22 – poprzednio - 4,18) oraz Młodej Farmacji (4,17 – poprzednio - 4,05).

PRZYPADKI NARUSZANIA PRAW STUDENTA.

Najczęściej zgłaszano naruszenie: godności osobistej studentów przez pracowników administracji -74 przypadków (2 opinie z WF), prywatności studentów - 51 respondentów, najczęściej studenci I WL (26) i WNoZ (29) – WF 2. Z dyskryminacją ze względu na płeć, ze strony pracowników administracji, spotkało się 47 badanych – na WF 4, ze względu na przekonania i poglądy 45 osób – WF 2, a na rasę lub narodowość 36 osoby – WF 2.

NARUSZANIE PRAW STUDENTÓW PRZEZ NAUCZYCIELI AKADEMICKICH.

Najczęściej, studenci sygnalizowali przypadki dyskryminacji ze względu na płeć (143 wskazania). Najwięcej tego typu zdarzeń zgłosili studenci I WL (67) – 9 studenci Wydziału Farmaceutycznego.

Naruszenia ich godności osobistej zgłosiło 155 osób, najczęściej studenci I WL (56 przypadków), WNoZ (46 przypadków) - na Wydziale Farmaceutycznym 12.

Z dyskryminacją ze względu na poglądy i przekonania spotkało się 91 uczestników badania, najczęściej studenci I WL (67) – na WF 7.

Respondenci zgłosili 73 przypadki naruszania prywatności studentów przez nauczycieli akademickich. Najczęściej problem ten sygnalizowali studenci I WL (27) i WNoZ (28) – WF 2.

Z dyskryminacją ze względu na narodowość i rasę ze strony nauczycieli akademickich spotkało się 34 osoby. Należy jednak zauważyć, że liczba zgłoszeń w tym obszarze może być znacznie zaniżona z uwagi na niewielki odsetek respondentów studiujących na English Division – na WF 2.

W opinii Wydziałowego Zespołu *Raport uczelniany* jednoznacznie pokazuje niepokojące zjawisko dyskryminacji oraz naruszeń w różnych sferach życia studentów. Takie zachowania nawet odosobnione, są głęboko nieetyczne i nie odpowiadają postawie nauczyciela akademickiego. Odnotowuje się jednak wyraźną tendencję do poprawy postaw.

OCENA INFRASTRUKTURY.

Ze względu na ogólne wyniki zamieszczone w raporcie nie można się odnieść bezpośrednio do opinii studentów WF.

Ze względu na duże zróżnicowanie i specyfikę studiów na poszczególnych wydziałach i kierunkach trudno przedstawić jednoznaczną oceny infrastruktury z perspektywy studentów. Wśród ocenianych budynków można wyróżnić grupę tych, które spełniają bardzo wysokie standardy oraz tych, które wymagają dużych nakładów w celu dostosowania ich do średniego poziomu uczelnianego.

Średnia ogólna ocena infrastruktury Uczelni (wyliczona na podstawie opinii studentów dotyczących warunków studiowania w wybranych budynkach WUM) wyniosła 3,55 (w porównaniu z 3,37 w roku 2014/2015).

Respondenci najwyżej ocenili warunki sanitarne (średnia 4,03 w porównaniu z 3,85) oraz warunki lokalowe tj. sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe (średnia 3,89 w porównaniu z 3,69), a najniżej zaplecze socjalne tj. stołówki, bufety (średnia 2,70).

Wśród słabych stron studenci wymieniali:

- zaplecze socjalne – brak miejsc, w których studenci mogliby odpocząć między zajęciami, zjeść przyniesione przez siebie jedzenie. Zastrzeżenia wzbudza istniejąca oferta punktów gastronomicznych działających na terenie Uczelni, jakość oferowanego jedzenia oraz ceny
- miejsca do palenia – negatywna ocena
- infrastruktura dla rowerów - studenci postulują rozbudowę infrastruktury rowerowej (parkingów, stacji Veturilo) oraz poprawę ochrony rowerów zostawianych przy budynkach.

CENTRUM DYDAKTYCZNE, ocenione przez 271 studentów, uplasowało się na czwartym miejscu najlepiej ocenionych budynków WUM ze średnią wszystkich aspektów wynoszącą 3,67 (w skali 1-5; w porównaniu z 3,66 i 3,77 w dwóch poprzednich edycjach ankiety). Uczestnicy badania najwyżej ocenili warunki sanitarne panujące w budynku, a najniżej dostępne w tym budynku zaplecze socjalne (stołówka, bufet).

BUDYNEK REKTORATU, oceniony przez 228 studentów, uplasował się na trzecim miejscu najwyżej ocenionych budynków WUM, ze średnią 3,82 (w porównaniu z 3,79 i 3,82 w dwóch poprzednich edycjach ankiety). Najwięcej pozytywnych odpowiedzi studentów uzyskały warunki sanitarne i lokalowe. Najniżej oceniono dostępność miejsc do odpoczynku.

CENTRUM BIBLIOTECZNO-INFORMACYJNE oceniło 202 studentów. Ze średnią 4,01, budynek zajął drugie miejsce wśród najwyżej ocenionych budynków WUM. Najwięcej pozytywnych odpowiedzi studentów uzyskały warunki sanitarne i stopień przystosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych. Najniżej oceniono zaplecze socjalne.

CENTRUM SPORTOWO-REKREACYJNE zostało ocenione po raz pierwszy i od razu uplasowało się na pierwszym miejscu wśród ocenianych budynków WUM (średnia 4,19). Najwyżej oceniono warunki lokalowe (98% badanych uznało je za „bardzo dobre” lub „dobre”, średnia ocen 4,78). Zdecydowanie najgorzej oceniono zaplecze socjalne (blisko połowa ocen negatywnych; średnia 2,53).

COLLEGIUM ANATOMICUM uzyskało ocenę 3,16. Najlepiej oceniono warunki sanitarne, a najgorzej stopień przystosowania architektury do potrzeb niepełnosprawnych.

BUDYNEK NA UL. CIOŁKA uzyskał średnią ocenę 3,39. Najwyżej oceniono stopień przystosowania architektury do potrzeb niepełnosprawnych (4,17), natomiast najniżej zaplecze socjalne (1,59).

SZPITAL PEDIATRYCZNY uzyskał ocenę 3,34. Najwyżej oceniono stopień przystosowania architektury do potrzeb niepełnosprawnych (4,75), natomiast najniżej zaplecze socjalne (1,51).

BUDYNEK FARMACJI uzyskał niską średnią ocenę wszystkich aspektów – 2,71. Najlepiej oceniono system centralnego wydruku, a najgorzej zaplecze socjalne.

Budynek Farmacji	średnia ocen
system centralnego wydruku	3,42
stopień przystosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych	3,07
rozwiązania dot. kwestii palenia papierosów	3,05
zapewnienie studentom miejsca do nauki	2,85
dostęp do internetu (WiFi)	2,72
warunki lokalowe (sale wykładowe, seminaryjne, ćwiczeniowe)	2,69
warunki sanitarne	2,66
możliwość przebrania się	2,49
zapewnienie miejsca do odpoczynku (np. między zajęciami)	2,43
zaplecze socjalne (stołówka, bufet)	1,77
ogólna średnia wszystkich ww. aspektów	2,71

Budynki przy ul. Pawińskiego, Nowogrodzkiej, Miodowej, Koszykowej, Oczki, Emilii Plater, budynek ZIAM oceniło 17-33 osób. Jest to bardzo mała grupa respondentów i niereprezentatywna.

Budynki: Chemii UW oraz przy Krakowskim Przedmieściu oceniły po 2 osoby.

Zdaniem WZJK ocena uzyskana przez budynek Wydziału jest średnią uzyskaną z małej ilości ankiet i może mieć jedynie poglądowy charakter. Należy jednak wszystkie zamieszczone w *Raporcie* uwagi studentów przeanalizować i wprowadzić procedury naprawcze.

OCENA AKADEMIKÓW.

Ocena Domów Studenta WUM, jest zróżnicowana i wynika z oceny szeregu elementów składających się na poziom codziennego życia w akademiku. Przynajmniej część z krytycznie ocenianych elementów może być wyeliminowana niewielkim nakładem środków finansowych oraz zmianami organizacyjnymi.

Wydziałowy Zespół, przychylając się do niektórych negatywnych opinii studentów, zwraca się z prośbą o podjęcie starań nad poprawą zaplecza socjalnego związanego z bufetem w budynku przy ul. Banacha 1. Z drugiej strony Wydziałowy Zespół pragnie zauważyć, iż determinacja Władz Dziekańskich i Kierowników Jednostek angażujących się w poprawę infrastruktury dydaktycznej doprowadziła do realizacji modernizacji niektórych pracowni studenckich (m.in. w Katedrze i Zakładzie Biochemii).

Jednakże decyzje finansowe dotyczące kwestii realizacji wszystkich potrzeb leżą po stronie Uczelni.

Część 3. Analiza losów zawodowych absolwentów oraz analiza badania opinii pracodawców.

Do analizy wykorzystano 42 ankiety uzyskane od absolwentów kierunku farmacja, którzy ukończyli studia w roku akademickim 2014/15.

Ankiety zostały wypełnione w okresie: 20 września – 20 listopada 2016 roku.

Mimo trzykrotnego wysyłania linku do ankiety do 99 absolwentów, którzy wyrazili zgodę na udział w badaniu, odpowiedziało i wypełniło ankietę 42 z nich, co stanowi 43% wszystkich osób, które zgłosiły gotowość wypełnienia ankiety.

Wszystkie osoby poza jedną (deklarowała aktualne poszukiwanie pracy) w momencie badania pracowały. 92% deklaruje, że ich praca jest w pełni zgodna ze zdobytym wykształceniem, natomiast 5% częściowo zgodną ze zdobytym wykształceniem.

Największa grupa osób pracuje w aptekach – 2/3 badanych, z czego zdecydowana większość w aptekach otwartych (88%). 22 % procent wybrało firmy farmaceutyczne, a pozostali absolwenci firmy badań klinicznych, instytucje administracji publicznej oraz firmy marketingowe/public relations. Najczęstsze stanowiska pracy/działy:

- Asystent Kierownika Marki
- Dział danych ze zdarzeń niepożądanych leków
- Magister farmacji w aptecę
- Mgr farmacji - zastępca kierownika
- Młodszy asystent- Farmaceuta/ Apteka Szpitalna/ pracownia żywienia pozajelitowego
- Młodszy specjalista do spraw refundacji i cen dział Market Access
- Monitor Badań Klinicznych
- Regulatory Affairs
- Specjalista ds. Bezpieczeństwa Farmakoterapii i Rejestracji Leków
- Specjalista ds. pharmacovigilance

Zdecydowana większość (95%) badanych zatrudnionych jest na umowę o pracę, wszystkie pracują w Warszawie, bądź w pobliżu aglomeracji warszawskiej. 67% badanych pracuje w danym miejscu ponad 12 miesięcy. 30% pracuje dodatkowo. 4 respondentów kontynuuje naukę (2-studia doktoranckie, 2-studia magisterskie – ANALITYKA MEDYCZNA i Zarządzanie).

Ankietowani w średnio ocenili odbyty staż apteczny – opinie pozytywne i negatywne rozłożyły się niemal pół na pół - podkreślając jego przydatność w przygotowaniu do pracy w aptecę, jednak

pojawily się negatywne opinie osób, które w niej nie pracują oraz nie planują w niej zatrudnienia lub źle wspominają odbyty staż. Podstawowymi zarzutami są: zbyt długa ilość czasu poświęcona na odbycie stażu, brak wynagrodzenia, wykorzystywanie absolwentów do prac typowych dla pomocy aptecznej.

Zalecenie: konieczne wydaje się zweryfikowanie listy aptek, w których odbywają się staże apteczne, zwiększenie nadzoru nad nimi oraz osobami sprawującymi opiekę nad stażystami, które powinny zadbać o prawidłowe przeszkolenie absolwentów.

Ankietowani ocenili również ukończone studia (skala ocen 1-10): 27% z nich było średnio zadowolonych, a wyższy lub wysoki poziom zadowolenia wykazało 67%. Ponownie ten sam kierunek studiów wybrałoby 57% ankietowanych (wskazania „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), natomiast inny 24% (wskazania „raczej nie” i „zdecydowanie nie”). Ponownie tę samą uczelnię wybrałoby 62% ankietowanych (wskazania „zdecydowanie tak” i „raczej tak”), natomiast inną 18% (wskazania „raczej nie” i „zdecydowanie nie”).

Poniższa tabela pokazuje, jak absolwenci odpowiedzieli na pytanie: *W jakim stopniu studia przygotowały ich do pracy zawodowej?*

STOPIEŃ W JAKIM UKOŃCZONE STUDIA PRZYGOTOWAŁY ABSOLWENTÓW DO PRACY			
UMIEJĘTNOŚCI	% ODPOWIEDZI		
	BARDZO WYSOKI I WYSOKI	ŚREDNI	NISKI I BARDZO NISKI
PRAKTYCZNE UMIEJĘTNOŚCI ZAWODOWE	23	37	41
UMIEJĘTNOŚCI INTERPERSONALNE	12	35	53
ZDOLNOŚCI DALESZEGO SAMOKSZTAŁCENIA	59	31	9
ZNAJOMOŚĆ JĘZYKÓW OBCYCH	9	28	62
UMIEJĘTNOŚCI PRZEDSIĘBIORCZE	9	25	66

Okolo 25% (wskazanie „raczej się zgadzam”) respondentów zgodziło się z tezą, że program studiów uwzględniał aktualne wymagania rynku pracy, a 59% wręcz przeciwnie (wskazania „raczej się nie zgadzam” i „zdecydowanie się nie zgadzam”), natomiast 16% nie miało zdania.

Absolwenci określali również poziom posiadanej kompetencji (autoocena) zestawiając je z poziomem pożądanym w miejscu zatrudnienia (praca). Poniżej w tabeli prezentowane są zestawienia procentowe dla każdej z kompetencji.

– schemat odpowiedzi: bardzo wysoki + wysoki/ niski+bardzo niski.

OCENA POZIOMU WŁASNYCH KOMPETENCJI PO UKOŃCZENIU STUDIÓW		
UMIEJĘTNOŚCI	% ODPOWIEDZI	
	AUTOOCENA	PRACA
UMIEJĘTNOŚCI ANALITYCZNE	88/6	63/6
UMIEJĘTNOŚCI SZYBKIEGO UCZENIA SIĘ	81/3	55/9
WYSTĘPOWANIE Z NOWYMI POMYSŁAMI	54/9	43/25
EFEKTYWNE WYKORZYSTYWANIE CZASU	66/6	68/12
DZIAŁANIE POD PRESJĄ	69/13	90/3
ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA WŁASNE DZIAŁANIA I ICH KONSEKWENCJE	90/0	87/0
NAWIĄZYWANIE KONTAKTÓW I PODTRZYMYWANIE RELACJI Z INNYMI	56/16	74/9
WSPÓŁPRACA W ZESPOLE	75/6	94/0
EFEKTYWNA KOMUNIKACJA Z INNYMI PROFESJONALISTAMI/CZŁONKAMI ZESPOŁU	72/0	81/3

Absolwentów poproszono o sugestie dotyczące zmian w programach, które pomogłyby w lepszym przygotowaniu do przyszłej pracy zawodowej.

Oto najczęściej poruszane tematy i komentarze:

- *unowocześnienie przekazu i dostępnych metod - przystosowanie do pracy w nowoczesnych przedsiębiorstwach (praca grupowa, prowadzenie projektów, wykorzystanie danych w praktyce)*
- *dodanie większej ilości godzin języka angielskiego*
- *mniej przestarzałych/historycznych i nic nieznaczących metod np. diagnostycznych. Więcej obecnie stosowanych*
- *mniej zajęć z chemii, więcej praktycznych - opieka farmaceutyczna, farmakologia, zajęcia połączone z medycyną (diagnostyka prostych przypadków)*
- *na zajęciach z technologii postaci leku zmienić przestarzałe sprzęty i metody na metody bardziej na czasie*
- *wcześniej wprowadzić specjalizacje i wydawać dyplomy zgodnie ze specjalnością Nie wiem czy już takich zmian nie wprowadzono: - obsługa programów aptecznych, prawo farmaceutyczne w praktyce*

- *Statystyka powinna być aktualna (komputery, programy statystyczne). Powinniśmy analizować dane szpitalne i medyczne merytorycznie i statystycznie*
- *studia zbyt obciążające w porównaniu z pracą po nich (docelowo apteka). Pierwsze trzy lata zupełnie nie przydają się zawodowo, chyba że ktoś zostaje na uczelni*
- *uczelnia powinna kształcić studentów na nowym sprzęcie, przekazując najnowsze doniesienia na temat leków oraz sposobów leczenia - niektóre zajęcia raczej przypominały historię farmacji*
- *przedmioty tradycyjnie związane z farmacją- TPL, botanika, farmakognozja mają małe znaczenie w praktyce. Tak samo jak "solidne podstawy"- ogólne nauki chemiczne, biologia, biochemia- powinny być ograniczone, zamiast stanowić 3/5 toku nauczania*
- *większy nacisk na farmakologię i farmację kliniczną, mniejszy na szczegółowe rodzaje chemii i archaiczną wiedzę ze starych podręczników. więcej zajęć praktycznych związanych z pracą w aptece ogólnodostępnej i szpitalnej, więcej zajęć z farmakologii, fizjologii i patofizjologii, kosztem chemii*

Już w poprzednim roku nawiązano bliską współpracę z Radą Pracodawców, której przedstawiciele nie tylko służą pomocą w kwestii modyfikacji programów nauczania, ale także znalezienia miejsc na staże dla studentów. Jednakże dalsze poczynania mające na celu włączenie szerszej grupy przedstawicieli Pracodawców w prace na rzecz modernizacji programów kształcenia powinny mieć miejsce. Stąd Wydziałowy Zespół rekomenduje poszerzenie składu Rady Pracodawców. Znajomość języków obcych w dzisiejszych czasach jest niezbędna, nie tylko w przypadku naukowców, nauczycieli akademickich, ale także farmaceutów pracujących w aptekach.

Jak można przypuszczać oczekiwania absolwentów pracujących w aptekach, różnią się od tych, które opisują farmaceutów pracujących w firmach farmaceutycznych. Należy jednak pamiętać, że absolwent Uniwersytetu musi posiadać wiedzę interdyscyplinarną, która umożliwi mu pracę w wielu obszarach.

Wszelkie uwagi absolwentów dotyczące przestarzałych programów nauczania są bardzo cenne i pokazują pożądany kierunek zmian. Cały czas trwa modyfikacja programów nauczania i stopniowo wprowadzane są zmiany zaakceptowane przez Rady Programowe i Radę Wydziału.

Część 4. Realizacja zaleceń ubiegłorocznych.

Zalecenia i rekomendacje przedstawione w ubiegłorocznym *Raporcie* zostały zawarte w *Wydziałowym planie poprawy jakości kształcenia na 2016 rok*. Terminy ich realizacji jak i osoby lub

gremia odpowiedzialne za ich wykonanie zostały wskazane w w/w dokumencie. Wydziałowy Zespół odniesie się do stopnia ich realizacji w kolejnej edycji *Raportu*.

Część 5. Rekomendacje.

W zakresie kierunku **FARMACJA**, Wydziałowy Zespół rekomenduje Dziekanowi Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego:

- zobligowanie Rad Programowych do podjęcia prac nad analizą efektywności wykorzystania czasu podczas zajęć dydaktycznych
- opracowania kierunkowych efektów kształcenia dla fakultatywnych bloków programowych z uwzględnieniem wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji i skierowanie ich do Senatu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego w celu formalnego zatwierdzenia
- podjęcie działań mających na celu pełnie zidentyfikowanie i promocję dobrych praktyk w zakresie zajęć dydaktycznych
- podjęcie prac mających na celu wyeliminowanie powtórzeń w treściach nauczania i poprawę organizacji zajęć dydaktycznych w kontekście ich efektywności
- zwrócenie uwagi na prawidłowość formy prowadzonych zajęć dydaktycznych (zgodność z deklarowaną przez Jednostkę w systemie pensum)
- stworzenie możliwości dla odbycia szkoleń z zakresu aktywizacji studentów i relacji interpersonalnych dla nauczycieli akademickich
- objęcie hospitacjami zajęć dydaktycznych prowadzonych przez nauczycieli akademickich z krótkim stażem pracy w tym doktorantów a także nauczycieli akademickich zatrudnionych w innych jednostkach organizacyjnych (a prowadzących zajęcia ze studentami kierunku FARMACJA)
- przeprowadzenie szkoleń doskonalących obejmujących wszystkich pracowników Działu Obsługi Studentów
- kontynuowanie prac nad poprawą sposobu działania samorządu na Wydziale Farmaceutycznym, nie mniej dostrzega fakt, że dotychczas wprowadzone zmiany poprawiły wizerunek samorządu, a jego działalność stała się zdecydowanie skuteczniejsza i bliższa oczekiwaniom naszych studentów
- poszerzenie składu Rady Pracodawców.

Raport opracował:

Wydziałowy Zespół ds. Jakości Kształcenia

Wydziału Farmaceutycznego z Oddziałem Medycyny Laboratoryjnej WUM